

DOMOVINA

Upravištvo „Domovine“ v Ljubljani, Prešernova ulica 54
Uredništvo „Domovine“, Miklošičeva cesta 16, Telefon 72

Izhaja vsak petek.

Naročnina: Četrtletno Din 7.50, polletno Din 15.—,
celoletno Din 30.—.

Za „Domovino“

«Domovina» se je v zadnjih letih zelo razširila in priljubila ljudstvu. Od politike in gospodarstva do zabavnega kotička in podlistka, vse je zanimivo in gre od rok do rok.

Naš kmetijski stan je dobil v «Domovini» odločnega branitelja in zagovornika.

Naš obrtnik najde v «Domovini» obilno zanimivega. Po njej segata tudi delavec in inteligent z veseljem.

Ženstvo je glavni bralec «Domovine», ki jo tudi mladina vsak teden težko pričakuje.

Zdaj dobi naša «Domovina» tudi
prilogo s slikami,

ki bo poučna in zabavna obenem.

Za vse te žrtve se je odločila uprava «Domovine», da bi izobrazba še širše in vsestransko prodirala med ljudstvo. Celoletno

stane «Domovina» 30 Din, četrtletno 7.50, mesečno 2.50 Din.

Zato pa je ob tej priliki dolžnost vsakega napredno mislečega moža in žene, da pridobi «Domovini» čim večje število naročnikov. Vsak naročnik naj svojemu plačilu doda še par naslovov novih naročnikov ali pa kar pošlje denar zanje.

Zvestoba za zvestobo! «Domovina» bo orala ledino naprej, sejala ljubezen do domovine, do ljudskega dela, do izobrazbe.

Na delo za razširjenje «Domovine»! Napredne organizacije, podvojite število naročnikov! Pridobite za «Domovino» tudi omahljivce, ki bodo s čitanjem našega lista kmalu videli, da je pošten, stvaren in da veri ni nasproten.

V Ljubljani, 29. oktobra 1925.

**PREDSEDNIŠTVO
OBLASTNIH ORGANIZACIJ SDS.**

Naprednjaki se zbirajo pod eno zastavo

Jaz sem neprestano zagovarjal stališče, da se združimo vsi slovenski naprednjaki pod eno zastavo. Pri tem svojem prizadevanju pa sem naletel na mnogo gluhih ušes.

V začetku leta 1923. smo povabili bivšo SKS, naj sestavi z nami skupno listo za volitve v Narodno skupščino. Dobil sem takrat ohol odgovor, ki se je videl kakor naročen od klerikalne stranke.

Podobno je bilo ob letošnjih volitvah. Pri teh volitvah pa se je pokazalo, da je stara naša narodnonapredna, danes Samostojna demokratska stranka, silno pridobila na somišljenikih. Dobili smo v Sloveniji 25.000 kroglic, druge napredne skupine so za nami zelo zaostajale. Radičevskih glasov v mariborskem okrožju tu ne morem šteti, ker so med njimi glasovi Nemcev, nemškutarjev, madžaronov in komunistov, ki so g. Radiča volili v prepričanju, da bodo s tem udarili našo državo. Hvala Bogu, da so se v tem računanju nekoliko prevarili. Gotovo ti prihodnjič ne bodo več volili Radiča.

Resnica in pamet včasih korakata bolj počasi, a tembolj gotovo prideta na cilj. Kakor sem že povedal na tem mestu, se je poslanec g. Pucelj s svojo SKS pridružil hrvatski Radičevi stranki, obenem pa slovo dal kmetijski svoje stranke ter jo skuša izpremeniti v stranko vseh stanov, zlasti tudi tovarniških delavcev. To je velik napredek, kajti v vseh dosedanjih izjavah SKS je bilo rečeno, da mora imeti kmet čisto zase politično stranko, ki se z ostalimi naprednjaki niti vezati ne

sme. Čeprav vodstvu slovenskih radičevcev morda ta pohvala ne bo všeč, moram vendar reči, da je novi korak lep napredek zanje v spoznavanju resnice.

Baš zaradi tega je postalo še aktualnejše vprašanje, čemu sta potrebni na deželi dve napredni stranki. Ali imamo res toliko ljudi, da se lahko cepimo? SDS je občna ljudska napredna stranka z jugoslovenskim progra-

mom; v njej je prostora za vse. Prisiljena stvar je, tiščati napredne slovenske kmete pod Zagreb in g. Radiča, ki ima doma dovolj posla in skrbi. Pristaši bivše SKS, ko so zavrgli stanovski značaj stranke, so se nevedé vrnili za velik korak k staremu deblu, to je k naši stranki. Zagrebška ljubezen, kakor je podoba, ni nič kaj vroča za trajno združitev.

Jaz to poudarjam, ne da bi hotel kaj vsiljevati. Reči pa je treba, kar je istina.

Med slovenskimi naprednjaki nedvomno napreduje misel združitve. Opažam to v našem razmerju do narodnih socialstov in radikalov. Več ali manj vsi pravijo, da so siti preprirov. Samo vodstvo radičevskega krila v Sloveniji tišči glavo v pesek in zmerja ter bije okoli sebe, kakor da je ob pamet. Prosim, da se nepristransko čitajo neslane klobasarije «Kmetijskega lista». Dal sem čitati to godljivo prijatelju Srbu, ki je ogorčeno pljunil in menil, da je toliko in takih sirovosti težko ter redkokje najti skupaj kakor v «Kmetiskem listu». Vse to nezrelo kričanje ima le namen, prevpiti vsak dan glasnejšo vest, ki se oglašja tudi v najbolj zakrknjenih srcih podeželskih naprednjakov. Ta vest zahteva, naj slovenski naprednjaki delajo vsi na to, da bodo čim prej pod enim praporjem.

Mi bomo preko vseh teh zdražb šli mirno naprej. Vabimo pristaše na delo in na izvajanje programa napredne skupnosti.

Dr. Gregor Žerjav.

Protest Slovenije proti neznosnim davčnim preobremenitvam

V Sloveniji so še v veljavi stari strogi avstrijski davčni zakoni, ki že sami po sebi zahtevajo večje davke kakor v drugih pokrajinah naše kraljevine. Vrh tega pa še naša finančna delegacija te zakone izvaja mnogo strožje, kakor se to dela drugod v Jugoslaviji. Davčna bremena postajajo za vse sloje v Sloveniji naravnost neznosna in vedno obupnejše ječi naš davkoplačevalec pod težo te previsoke davčne obremenitve. Če bo trajalo to dalje, bo gospodarsko življenje v Sloveniji polagoma propadlo in ostali bomo sami siromaki.

V svrhu protesta proti tem krivicam so sklicale te dni v Ljubljani vse gospodarske korporacije in organizacije Slovenije zborovanje, na katerem so razni govorniki nazorneje prikazali davčno preobremenitev, ki tlači slovenske davkoplačevalce. Med govori so se čuli ostri medklici proti finančnemu delegatu dr. Šavniku.

V resolucijah, ki so bile z burnim prirejanjem sprejete, se med drugim zahteva: da se davčna lestvica za dohodnino zniža v

toliko, da se bo namesto v kronah brala v dinarjih; da se zniža davek na poslovni promet vsaj za polovico; da se dohodnina z državnimi pribitki vred oprosti invalidskega davka in vojaške komorske doklade; da se zniža stopnja hišnonajemnega davka enotno za vso Slovenijo najmanj na 10 odstotkov; da se bodo davki redno predpisovali, vsako leto sproti; da se znova uvedejo davčni plačilni nalogi. Razen tega je v resoluciji še cela vrsta drugih upravičenih zahtev.

Zadnji čas je že tudi, da pride zakonski načrt o neposrednih davkih pred Narodno skupščino. V naši državi smo po ustavi vsi državljani enakopravni in zato se ne bi smelo tako dolgo odlašati tako važno vprašanje, kakor je izenačenje davkov in enako izvajanje davčnih predpisov. Plačevanju davkov se v Sloveniji ne upiramo, pač pa protestiramo proti nepravilnim preobremenitvam, ki lahko posameznike uničijo in tako končno tudi državi odvzamejo vire dohodkov.

Gospodarsko in socialno delo SDS

Narodna skupščina je pričela redno poslovati in razpravlja sedaj o novem invalidskem zakonu. Rešitev invalidskega vprašanja je nujno potrebna. Zaradi neprestanih političnih in vladnih kriz se je to vprašanje moralo vedno odlagati, ker parlament ni mogel dokončati svojega dela, ki mu ga je vsakokratna vlada začrtala s predložitvijo najnujnejših zakonskih predlogov. Kakor mnoga druga vprašanja je zaradi radičevskega in klerikalnega oviranja dela v zadnjih sedmih letih ostalo do danes nerešeno tudi vprašanje preskrbe invalidov, najbednejših med bednimi.

Za rešitev tega vprašanja so se že od vsega početka mnogo trudili zastopniki Samostojne demokratske stranke, ki so končno tudi dosegli, da je bil načrt invalidskega zakona že pod prejšnjo vlado predložen Narodni skupščini. Načrt, ki je bil predložen Narodni skupščini, sicer ne bo mogel popolnoma zadovoljiti upravičenim zahtevam mnogoštevilnih invalidov, ker so določene invalidske podpore zelo nizke, vendar pa moramo smatrati kot uspeh, da se je po dolgem času sploh začelo to vprašanje po zaslugi bivšega Narodnega bloka razpravljati.

Glede na sedanjo razpravo o invalidskem zakonu v Narodni skupščini pa naj opozorimo na naslednja dejstva: Ko je prejšnja vlada predložila skupščini načrt invalidskega zakona, je Radičeva stranka vložila tako zvano oddvojeno mišljenje, v katerem se je izrekla proti načrtu, češ, da je nezadosten in da ne more izboljšati položaja invalidov. Med tem pa so radičevci vstopili v vlado, dobili so štiri ministrska mesta, kolikor so jih imeli prej tudi samostojni demokrati. Vsakdo bi pričakoval, da bodo od radikalnega ministra za socialno politiko lažje izposlovali za invalide kake večje ugodnosti kakor pa samostojni demokrati, ker imajo skoro trikrat več poslancev za seboj, in da bodo vsaj v glavnem skušali doseči od radikalne stranke izpolnitev svojih zahtev, ki so jih postavili v svojem oddvojenem mišljenju.

Vse to se ni zgodilo. Radičevci so sicer vstopili v vlado, toda zaradi invalidov niso postavili nobenih zahtev ter so še svoje prejšnje zahteve opustili. V sedanjem jesenskem zasedanju skupščine so namreč izjavili, da umaknejo svoje oddvojeno mišljenje, s čimer so proglasili, da so z načrtom invalidskega zakona popolnoma zadovoljni.

Vprašati se moramo, kdaj so imeli radičevci prav. Spomladi, ko so se izrekli proti vladnemu načrtu invalidskega zakona, ali sedaj jeseni, ko isti načrt odobravajo? Odgovoriti moremo le, da niso imeli prav niti prvič in niti drugič. Spomladi so bili proti invalidskemu zakonu, ker so bili v opoziciji, sedaj pa so zanj, ker so v vladi in ne zaradi stvarnih potreb. Mi nikakor ne moremo misliti, da jim je bilo spomladi na srcu pravična rešitev invalidskega vprašanja, če umaknejo čez par mesecev svoje zahteve. Prav tako pa tudi ne moremo verjeti, da so za pravično rešitev invalidskega vprašanja, ako odobravajo sedaj načrt zakona, ne da bi ga skušali izboljšati, če tudi so se prej izrekli proti temu načrtu.

V njihovem postopanju vidimo torej mnogo neodkritosrčnosti. Invalidsko vprašanje je bilo zanje v opoziciji politično vprašanje in ravno tako je tudi danes, ko so v vladi. Ne vodijo jih pri tem dejanske potrebe invalidov in ne stvarni oziri.

Mi smo navedli zadevo invalidskega zakona samo kot primer, kako so radičevci in z njimi vred tudi druge stranke presojele naša gospodarska in socialna vprašanja samo s stališča stvarnih potreb ljudstva. Enako stališče kakor n. pr. napram invalidskemu zakonu so razne demagoške stranke zavzemale tudi napram drugim nujnim gospodarskim in socialnim vprašanjem.

To je tudi vzrok, da še danes nimamo v naši državi po sedmih letih njenega obstoja rešenih toliko nujnih vprašanj. V strankah, ki v opoziciji niso znale pravilno pojmovati svoje zgovornosti napram ljudstvu in državi,

pa seveda ne moremo videti zadostnega jamstva, da bi znale svojo odgovornost prav pojmovati tudi takrat, ko so v vladi.

Resničnost tega naziranja se je dovolj jasno pokazala v teh mesecih, odkar imamo radičevsko-radikalno vlado. Po treh mesecih njenega obstoja moremo samo ugotoviti, da se ni še nič storilo za rešitev raznih perečih vprašanj in da ne morejo vladne stranke, ki jih pri nas v Sloveniji podpira poslanec Pucelj, pokazati nobenega koristnega dela, četudi imajo v parlamentu za seboj močno večino poslancev.

Za resno delo v blagor ljudstva in države ne zadostujejo samo demagoške fraze, pač pa je treba predvsem smotrene in resnega dela, predvsem pa seveda ljudi, ki se zavedajo svojih dolžnosti in tudi svoje odgovornosti napram volilcem.

Samostojna demokratska stranka je vsa leta obstoja naše države nastopala proti demagoškemu varanju ljudskih množic ter opozarjala na potrebo stvarnega dela na gospodarskem, socialnem in kulturnem polju v svrhu konsolidacije naših razmer.

Danes je SDS v opoziciji, toda tega svojega načela ni opustila in bo tudi v bodoče presojeala razvoj političnih dogodkov ter delo vladne večine v Narodni skupščini edino le s stališča dejanskih potreb naroda in države.

Ni dvoma, da bo zmagalo ravno zaradi tega med našim narodom, ne samo med Slovenci, ampak tudi med drugimi deli našega celokupnega jugoslovenskega naroda, prepričanje, da je bila pot, po kateri je hodila in hodi Samostojna demokratska stranka, edino prava, ker je bila njena politika vedno dosledna in odkritosrčna ter so se njeni voditelji zavedali svoje odgovornosti napram narodu.

Kakor je propadla demagoška republikanska in separatistična gonja, ravno tako bo tudi nestvarno demagoštvo nasprotnih strank pri reševanju gospodarskih in socialnih vprašanj doživelo svoj polom, kajti ljudstvo preveč bridro občuti na lastni koži posledice tega demagoštva, da ne bi končno izpregledalo in se strnilo v vrstah SDS!

M. Silvester:

To in ono iz nekdanjega samostana v Kostanjevici

Ah! Kje ste zlata leta mladosti? Brzela ste brez prestanka. Vedno sem si skušal utvarjati, da sem še mlad, toda priti je moralo tudi spoznanje, da se staram. Pološča se me neka prej neznana topost in zamišljenost, in slika v zrcalu mi kaže podobo moža, kateremu je življenjska skrb in borba za obstoj začrtala v bližje že marsikatero gubo, glavo pa pobelila z jesensko slano. Toda izgubljeno še ni vse. Ostal mi je še spomin, svež kakor jutranja rosa. Ta spomin mi je pa zategadelj še bolj dragocen, ker se nanaša na tista lepa leta, ko preživlja otroška duša neko tajinstveno dobo, polno blaženosti in bajnih domišljij. In središče tega spomina tvori moja zlata mamica, ki je znala neobgleni deci tako lepo pripovedovati. Še danes mi zveni v ušesih njen zvonki glas, katerega smo tako radi poslušali, saj je znal pred nas pričarati toliko bajnih slik.

Že dolga leta krije zelena ruša in cvetje majkin hladni grob, ali njene povesti še žijejo med nami, v našem spominu in v naših srcih. Spomin na njene povesti me vedno znova pomlaja. V duhu zopet gledam, kako je nekoč zbrala krog sebe nas, svoje ljubljene piške, in nam jela pripovedovati dolgo storijo o postanku nekdanjega samostana, v katerem smo se rodili in živeli dotlej, dokler nismo sfrčali vsi, drug za drugim v svet, v borbo za življenje.

Da otnem njeno povest pozabljivosti, jo hočem ponoviti, da jo zvedo še drugi. Morda jih bo zanimala, kakor je zanimala tudi mene.

«...Ko smo bili zadnjič na robu planote Opatove gore,» je pripovedovala naša zlata mati, «se nam je nudi prelesten razgled preko vse Krške doline, na štajersko-kranjsko gričevje tamkaj do Kuma. Naš očka nam je pokazal pri tej priliki tudi Kamniške planine, ki so se lesketale v severnem ozadju v rožnati boji. In kažoč nam planoto krškega polja je razlagal očka, da je bila ta planota v pradednih časih žrelo ognjenika, ki je bruhal gorečo lavo, kamenje in pepel. Ščasoma se je umirilo silno delo narave in neurje z gorá je rušilo v to velikansko brezno kamenje in pepel. Pa je dobila še voda svojo pot in je nanosila v žrelo še gramoza in šute ter zalila nastalo planoto s svojim mokrim elementom, ker se vsled gorskih grebenov, ki so obdajali to kotlino, ni mogla odtekat k svoji morski domovini. Po dolgih letih pa je vendar pregledal zob časa tam za Brežicam manj odpornejše gričevje, in voda je dobila prost odtok čez hrvatsko planoto. Toda ogenj, katerega je zakrila voda z ogromno plastjo razne navlake, še vedno ne miruje in ravno potresi, ki so nas dramili v zadnjih letih, so nam dali čutiti, da globoko spodaj še tli...»

«Mamica,» sem se oglasil jaz, ker mi je zlezel strah v kosti in mozeg, «zakaj se pa ne kadi nikjer iz zemlje, če je pod nami še ogenj?»

Pa nam je razložila, da se ne pojavlja ta ogenj po dimu, temveč, da nam pošilja na zemeljsko površje toplo vodo. Toplice na Čatežu, Dolu, pri Dobah, Šmarju itd. leže skoro v eni črti ob robu planote «Krškega polja» in tod poteka tudi tako zvana potresna črta. Našo otročjo bojazen, katero nam je čitala mamica iz široko razprtih oči, je znala hitro ugnati ter jela pripovedovati o ostankih iz nekdanje dobe, katere dobivamo še dandanes pri odkrivanju plasti laporja. Pripovedovala nam je o okamenelih školjках, ribah, neke vrste jelenov, in nam obljubila, da nas bo peljala na «Štangrabe», kjer se vidijo vse te okamenene priče.

«In ta kraj, kjer stoji naš starodavni samostan,» je nadaljevala, «ni bil obljuden in tako lep kakor je sedaj. Doline in griči so bili poraščeni z gosto šumo, kjer je še neomejeno gospodarila razna divjačina. Jelen, volk, medved in ris so se sprehajali po teh goščavah. Le sem ter tja je zašel v te puste hrustove šume kak kostanjeviški plemič s tropom visokonogih psov, da si poišče svojo žrtev in ohladi svojo lovsko strast. — Nekoč so prišli v ta kraj trije Bogu vdani bosonogi menihi, oblečeni v sive kute, z namenom, da prižgejo ljudem, ki so stanovali ob robu gozdov, luč Kristove vere. Toda ljudstvo je bilo napram novi veri zelo odporno in se ni hotelo odreči Perunu, Dažbogu, Svetovitu in Morani.

Postavili so si menihi na malem gričku, kjer raste danes samotna lipa, svojo cerkvico, (na Gomili) in posvetili Sv. Lovrencu. Njih življenje je bilo jako borno, ker so jih

Politični pregled

Narodna skupščina zaseda dalje. Zdaj je na vrsti

zakon o invalidih.

s katerim se bo končno vsaj za silo uredilo življenjsko vprašanje najbednejših žrtev svetovne vojne: invalidov in njihovih sirot. Opozicijski govorniki obsežno kritizirajo pomanjkljivosti predloženega zakona in posebno poudarjajo, da so že vse države uredile invalidske zadeve, edino naša mora biti poslednja. Za invalidskim zakonom pride na vrsto zakon o izkoriščanju vodnih sil, dasi bi bil pred njim mnogo potrebnejši zakon o neposrednih davkih, o katerem se še ne vé, kdaj bo prišel v Narodno skupščino.

Da delo ne gre tako od rok kakor bi moralo iti, temu so vzrok

težkoče med radikali in radičevci.

ki se pojavljajo v raznih oblikah. Stepan Radić postaja radikalom vedno nadležnejši, ker se sili v vladu in hoče poleg sebe spraviti v Narodno skupščino tudi tistih petero svojih tovarišev, ki so bili z njim vred zaprti in katerim je skupščina razveljavila mandate. Poleg neprilik z Radićem pa

radikali preživljajo hudo krizo v lastnem klubu.

kjer vladajo ostre medsebojne razprtije, da stari ugledni Pašić jedva še vzdržuje toliko discipline, da se klub ne razbije.

Radi teh in takih razmer se v Beogradu že zopet širijo

nove kombinacije.

ki napovedujejo izpopolnitev sedanje vlade s še kakim parlamentarnim klubom. Shšati pa je že tudi glasove o novih volitvah. Seveda so to zgolj ugibanja. Želeti je samo, da bi se vodilni politiki otresli malenkosti ter vse svoje energije posvetili nujnemu delu za narod in državo, pa jim bo vsa javnost dolgovala hvalo in spoštovanje. A tako kakor doslej ne more več dalje!

Ljudstvo ječi pod pezo neznosnih davčnih bremen.

v Beogradu pa se gospodje prerokajo često za prazne stvari. Naj ne napenjajo loka do skrajnosti! V petek se je v Ljubljani vršil mogočen zbor davkoplačevalcev.

kateriga so se udeležili delegati gospodarskih korporacij in organizacij iz vse Slovenije. Zbor je potekel v znamenju skrajnega ogorčenja nad davčno prakso, ki se izvaja pri nas.

V naši domači strankarski politiki je zadnje čase opažati razveseljevo

nagibanje naprednih elementov k strnitvi v enotno napredno fronto.

Najbolj svojeglavi so še ožji privrženci gospoda Puclja. Toda tudi oni bodo morali uvideti, da je došel pravi in poslednji čas za enotni nastop proti propadajočemu klerikalizmu in za preustrojitev Slovenije v pravih gospodarskega, prosvetnega in političnega napredka.

Klerikalci so v precepu.

ne morejo se ganiti in ničesar več ne morejo doseči, ne pri svojih razočaranih volilcih, ne v Beogradu. Najboljši znak razkroja klerikalne stranke je pač dejstvo, da od SLS. odstopajo tudi številni uidevni in pošteni duhovniki. Nič več ne pomagajo škofova pisma...

Zadnje čase se v vsej jugoslovenski napredni javnosti širi odločen odpor

proti škofu dr. Jegliču in sarajevskemu nadškofu dr. Šariću.

Čujejo se celo glasovi, da bosta oba odstavljena, češ, da njiju cerkvena politika ni v skladu z državnimi interesi.

Na Balkanu imamo zadnje dni zopet

opasen spopad med Grčijo in Bolgarijo.

Radi vpada nekaterih bolgarskih hajdukov na grško ozemlje je namreč grška armada vdrla globoko v Bolgarijo, preden ji je ta

mogla dati zadoščenje. Naša država se je v tem nedostojnem dogodku zadržala popolnoma nepristransko. Zadeva je prišla pred Zvezo narodov, ki bo stvar razrešila bržčas na ta način, da bosta Jugoslavija in Italija določeni za razsodnika. Nedvomno pa tu Grčija ni ravnala pravilno.

V evropski politiki je trenutno največ pozornosti posvečene Franciji, kjer je vlada v torek podala demisijo, in Nemčiji, kjer stari velenemški zagrizenci strupeno rovarijo proti sedanji vladi radi nedavnih za evropski mir važnih sklepov na konferenci v Locarnu. Kako se bo rešila kriza na Francoskem, kjer ima svoj glavni razlog v velikih finančnih težkočah, je trenutno težko sklepati. V Nemčiji pa so odstopili samo tako zvani nemško-nacionalni ministri, vendar okrnjena vlada nadalje vodi posle. V obeh državah je pač v doglednih dneh pričakovati zopet velikih izprememb, če že ne pravcatih presenečenj.

DOPISI

JEŽICA. Dne 31. t. m. bo priredil Sokol prvo predavanje v tej sezoni. Začetek ob 8. uri zvečer. Predaval bo g. profesor Dolžan o vesoljnem potopu. Predavanje bo v šoli na Ježici. Ker je predavatelj že znan po svojem zanimivem pripovedovanju, naj se vsakdo udeleži predavanja.

GORNJE JARŠE. Tu je 16. t. m. umrla v 46. letu svoje dobe Marija Zajčeva, soproga bivšega medvojne župana. Bila je obče priljubljena ter pridna in varčna gospodinja. Blag ji spomin.

ŠT. VID PRI LUKOVICI. Odkritje spomin-ske plošče v svetovni vojni padlim in pogrešanim vojakom se bo vršilo v nedeljo dne 8. novembra, in sicer ob 10. uri z mašo na pokopališču, v primeru slabega vremena pa v cerkvi. Vabljeni ste vsi, od blizu in daleč.

LESCE. Tu se je vršila 21. t. m. seja Planiškega odbora za radovljiški okraj, katere so se udeležili gg. kr. krajni komisar za agrarne operacije dr. Spiller-Muys, drž. ekonom Josip Sustić, načelnik Ivan Ažman, odborniki Jakob Jan, Anton Cvenkel, Fr. Jakelj, Iv. Vester, Ivan

podpirali samo kostanjeviški gospodje (vitezi) in meščani.

Nekoč — bilo je menda okrog l. 1220. — je prišel v Kostanjevico koroški vojvoda Bernard, da utrdi to postojanko kot neko trgovsko središče in odnese dolžni tribut. V tem času se je odpravil vojvoda nekega dne na lov v bližnjo hrastovo šumo. Vojvil je s seboj trop psov, ki so kmalu izsledili plemenitega jelena, ter ga jeli besno preganjati. Divji gonji psov je sledil vojvoda z naglimi koraki preko gričev in dolin.

Psi so gnali svojo žrtev v goro in dalje tja v Gorjance. Plemenitaš je uvidel, da psi ne bodo kmalu ustavili jelena in da mu ne bo dana prilika za mojstrski bodljaj z lovskim nožem, s katerim bi na lovski način upihnil luč življenja upehani divjačini. — Vrnil se je in taval nekaj časa po šumi, misleč, da gre v pravi smeri. Toda kmalu je uvidel, da je zašel. Na klic z lovskim rogom ni dobil nikakega odgovora. Že se je nagnilo solnce precej nizko, ko je došel do potočka, kjer si je ohladil žejo s požirkom mrzle vode. Utrujen od naporene hoje je sedel na mahovita tla kraj studenca in nekoliko zadremal. Toda komaj je zaprl trepalnice, je postalo krog njega jasno in v svetli megli se mu je prikazala podoba Marije, katero je v duhu prosil, da mu pomaga do srečne zmage nad škofom Lambergom, ki je vedno nadlegoval in pustošil njegovo zemljo. — Prikazen mu je obljubila svojo pomoč in mu ukazala, da ji mora sezidati samostan v znak svoje hvaležnosti. V hipu, ko je zginila izpred njegovih oči prikazen, se je vojvoda zdramil. Njegovo

začudenje pa baš ni bilo malo, kajti tik pred njim je stal orjaški mož, odet v volčje kože in z veliko gorjačo v rokah. — Prestrašen je skočil vojvoda po konci in zgrabil za svoje kopje, toda orjak mu je dal znamenje, da ne želi nič slabega. Nemo je pokazal vojvodu, naj mu sledi. Šla sta nato vzdolž potoka in ko sta dospela na kraj, kjer stoji današnje zidovje nekdanjega samostana, je orjak obstal, zabil svojo gorjačo z enim samim sunkom v tla, ter dejal vojvodu: „Tu je mesto, kjer naj stoji oltar Preblašene Device v cerkvi bodočega smostana!“

Pokazal mu je še smer, kod naj hodi vojvoda, da pride iz goščave in najde pot, ki vodi v Kostanjevico. Vitez je pogledal v smer, ki mu jo je pokazal orjak s stegnjeno roko, a se je takoj zopet ozrl nazaj, toda o grčasti postavi ni bilo več ne duha ne sluha.

Vojvoda se je odpravil naprej v dani smeri in kmalu našel pot iz goščave. Ko je došel na bližnji griček, ga je pozdravil srebrnočist glas iz zvonika Sv. Neže, ki je vabil množtevne kristjane k večerni molitvi. — Gozd-nega orjaka, ki se je prikazal Bernardu, so pozneje menihi imenovali «vir silvester» in so mu izkazali to čast, da so ga proglasili za nevidnega stražarja samostanskega grba. Tudi so ga kaj radi naslikali na raznih podobah in ga še sedaj ohranjene slike nad portali samostana kažejo kot stražarja.

Bilo je leta 1226., ko je stopil vojvoda Bernard v odločilni boj z grofom in škofom Lambergom. Pred bitko je vojvoda Bernard svačano ponovil že dano obljubo devici Mariji. Bojna sreča mu je bila mila. V krvavem

metežu je strl moč in slavo škofa. Bernard pa je hitel domov in spisal ustanovno in darilno pismo, ter ga položil v dveh izvodih na oltar Preblašene v samostanu v Vetrinjah na Koroškem.

S pripravi za zidanje samostana se je takoj pričelo. Toda dovršila se je zgradba šele leta 1234. Seveda še ni obsegala prvotna stavba niti polovice sedanjega obsega. — Ker je bil kraj kakor rečeno slabo obljuden, je bilo treba preskrbeti drugod delovne moči in živino. Menihi, ki so bili poverjeni z zgradbo samostana, so pripeljali seboj več stotin težakov, večinoma Korošcev in Tirolcev, ki niso bili samo dobri delavci, temveč tudi hrabri borci. Slednje je bilo zlasti v tem kraju velike važnosti, ker je bila tačas Kostanjevica zelo blizu meje Ogrov in Turkov.

Kakor pripoveduje ljudska pripovedka, so imeli menihi pri zgradbi obilo težav in raznih neprilik. V ljudstvu živi še danes povest o gorskih vilah, zlih čarovnicah, o Besih in Škratih, ki so v družini nagajali graditeljem.

Po jarku, ki se razteza od Ravne gore, pod Mirčevim križem. Polomom in Štembuhom je žuborel nekdanj potoček, čist kakor kristal. V tolmunih so švigale gibčne, pestrobojne postrvi in na gladini vode se je zrcalilo nebo. — Pod Štembuhom pa, kjer preide dolinica v divje razrite stene, je tvoril potoček krasne slape. V zgornjem toku mirna voda se je tu penila in se s silo zaletavala v skalovje Čestitk. Še tem bolj divje in peneče pa je padala preko skalovja v Mačkovcu in se je šele umirila, ko je zopet prišla v ravnino. Ob prekrasnem slapu se je nahajala naravna

Finžgar, Lovro Poljanec, Iv. Soklič, Iv. Rozman in Podlipnik. Odbor je rešil vse točke dnevnega reda, med temi tudi vprašanje nagrad dobrim planinskim pastirjem iz obeh sodnih okrajev. Soglasno se je sklenilo, da priredi Planinski odbor v prvi polovici marca 1926. na Jesenicah, kot prometnem središču obeh sodnih okrajev, iz lastnih sredstev enodnevne pastirski tečaj. Vsakemu pastirju, ki se udeleži tečaja in se izkaže z izkaznico od županstva, izplača odbor dnevnic v znesku 40 Din in mu povrne železniške stroške. Organizacija tečaja se poveri srezkemu ekonomu, ki pritegne k sodelovanju še druge strokovnjake. Na tečaju se bo navzočim pastirjem podalo poleg vsestranskega planšarskega pouka tudi navodilo, kaka dela ima opravljati pastir na planini, ako naj pride v poštev za posebne nagrade, katere bo razdeljeval Planinski odbor jeseni prihodnjega leta onim pastirjem, ki se bodo posebno odlikovali. Odbor je nadalje sklenil, da podeli za letos nagrado zaslužnim pastirjem, ki s pašo pravilno kolobarijo in ki vstrajajo pri svojem poklicu. Te nagrade dobe v sodnem okraju Radovljica (v oklepajih številki, koliko let pase in koliko glav živine): Ignac Jan, Sv. Lucija (Begunje) (3 leta, 40 glav) 50 Din; Simon Koselj, Ribno (1 leto, 53 glav) 50; Jak. Smolej, Zasip (1 leto, 120 glav) 100; Franc Pintar, Grad, z ženo (9 let, 60 glav) 100; Janez Zvab, Boh. Bela (20 let, 35 glav) 100; Anton Zvab, Boh. Bela (50 let) 100; Lovro Janežič, Breznica (6 let, 50 glav) 75; Janez Čebelnik, Hraše (35 let, 70 glav) 150; Gašper Sušnik, Savica (6 let, 40 glav) 100; Franc Ambrožič, Sp. Gorje (2 leti, 40 glav) 50; Andrej Kokalj, Begunje (17 let, 90 glav) 100; Matevž Ulčar, Rodine (50 let, 30 glav) podpora 175; Luka Dačkobler, Breznica (70 let) podpora 175; Janez Razinger, Zirovnica (30 let, 100 glav) 150; Anton Potočnik, Podhom (40 let, 84 glav) 150; Jožef Žagar, Podhom (2 leti, 190 ovac) 50; Jožef Vidic, Selo pri Bledu (3 leta, 40 glav) 150 Din; skupaj 1825 Din. Iz sodnega okraja Kranjska gora dobe nagrade: Franc Ližof, Kor. Bela (25 let) 250 Din; Matevž Novak, Potoki (30 let) 250; Franc Šimnic, Jesenice, invalid (82 glav) 250; Anton Hribar, Podkoren (1 leto, 100 glav) 200 Din; skupaj 950 Din. Ti zneski se izplačajo na pastirskem tečaju. Na predmeten dopis agrarnih operacij sklence odbor sodelovati pri spopolnitvi planinske statistike. Končno se sklence spomenico za omiljenje

prestopka, oziroma kazni od strani političnih oblastev v primerih prestopkov pri gozdni paši. Spomenico predloži odbor na merodajno mesto.

GORENJI LOGATEC. Minulo nedeljo smo imeli prvo javno predavanje v tej sezoni. Predaval je g. dr. Mis iz državnega higijskega zavoda v Ljubljani o jetiki. Predavanje so spremljale nazorne slike iz filma enakega naslova. Hvaležni smo g. predavatelju, da je s svojo poljudno razlago razčistil marsikatero zmešane pojme. Jedro predavanja je bilo: tudi jetika, ena najhujših sovražnikov človeštva, je ozdravljiva, le pravočasno treba pričeti s pravilnim lečenjem. In zdravljenje celo drago ni. Sonce, zrak, svetloba, dobra hrana in počitek delajo čudeže pri tej bolezni. Toda boj proti jetiki bo izvojevan še le tedaj, ko bo ljudstvo tudi v zdravstvenem oziru dovolj izobraženo in ko se bodo izboljšale socialne razmere v narodu. Taka znanstvena, a vendar poljudna predavanja bodo tudi po svoje pripomogla k dosegi plemenitega cilja.

ZIRI. Tu je umrl krojaški mojster Matevž Kopač, oče profesorja in akademičnega slikarja g. Fr. Kopača. Pokojnik je bil daleč na okoli znan krojač, ki je izvrševal svoj obrt 44 let in izučil 23 krojačev. Blag mu spomin!

MALA NEDELJA. S hitrimi koraki se bliža dan žrebanja efektne loterije Narodno-kulturnega društva dne 15. novembra. Vsak, kdor kupi srečke, lahko postane srečen, ker lahko dobi za majhen denar dragocene dobitke. Da se vsak prepriča o lepih dobitkih, se bo vršila v nedeljo 8. novembra t. l. od pol 8. do 12. ure dopoldne in od 1. do 4. ure popoldne razstava dobitkov v Društvenem domu pri Mali Nedelji. Kdor kupi več srečk, lahko več zadene. Zato hitite z naročili!

TRŽIŠČE NA DOLENJSKEM. V nedeljo dne 25. t. m. je priredilo Prvo gospodarsko dobrodelno društvo v Trzinu veselico z vinsko trgovijo in prsto pokušnjo mesov. Udeležba je bila naravnost sijajna, in to zlasti radi tega, ker se omenjeno društvo ni priključilo nikaki politični stranki, marveč deluje nepristransko za svoj vzvišeni cilj. Vsa čast in hvala g. predsedniku društva Starmanu in njegovemu izvrstnemu odboru za njihovo požrtvovalno delo. Naj hodi jo neustrašeno naprej po začrtani poti kljub temu, da jim gospod župnik dela vire. Vaše društvo je gospodarsko in nepolitično, zato le strnite

krempo svoje vrste in pokažite vsakomur vrata, ki vam bi hotel s kako nesrečno politiko otežiti Vaše dobrodelno delo. Gospod župnik naj opravlja svoje dušnopastirsko delo kot božji namestnik, kot sejalec miru in sprave, Vi pa delujete na svojem gospodarskem polju in vsi boste imeli vedno polne roke dela. Le pogumno naprej! Vsi za enega in eden za vse, to bodi Vaše geslo!

DVOR PRI ZUZEMBERKU. Ob zadnjih občinskih volitvah so se pri nas razdeljevali letaki, v katerih je kar mrgolelo najbolj prostaških psov. Oni, ki so se čutili po teh psovkah žaljene, so poizvedovali in zvedeli, da se je letak tiskal v Novem mestu in da je bil prvotno naročen s podpisom »Volilni odbor«, da bi se tako volilec begali, češ, morda jih je izdal kak naprednjak. Tiskarna pa je bila poštena in ni hotela tiskati na svojo odgovornost in tako so prišli potem letaki na dan s polnim podpisom »Volilni odbor SLS na Dvoru«. Ker pa so notri psovke, kakor »Zerjavovi hlapci«, »skrunilci« itd. in sta zlasti žaljena tukajšnji nadučitelj ter takratni gerent Mirtič, je oblastvo uvedlo poizvedovanje, da se dožene, kdo je plakat pisal. Toda glej, »Volilnega odbora SLS na Dvoru« naenkrat ni bilo! Orožništvo ni moglo dognati pisca in celo g. Koželj ni vedel o tem ničesar! Vrli junaki so se skrili pod mernik in šele tiskarna je potem povedala pravega pisca, ki ni nihče drugi kakor žuzemberški dekan g. Gnidovec. Državno pravdnštvo je zdaj uvedlo proti njemu preiskavo in bomo o izidu še poročali.

TALČJI VRH V BELI KRAJINI. Dramatični odsek »Zarje« je vprizoril v šoli v nedeljo in pretečeno nedeljo igri; obakrat sta prav dobro uspeli. Skoraj vsi igralci so se živeli v vloge ter jih srečno izvedli. Podali so nam sliko dveh prepiračev, ki sta se pa prej sama pobotala, preden je prišla poravnava. Polna smeja je bila posebno druga igra, kje sta nastopila šegava laži-zdravnika; saj se je vrtel Boštjan s polno torbo humorja. Tudi Lipe mu je pomagal, in sicer najbolj v prevarah. Mišmaš je bil pravi original vaškega postopača in potepinca, ki se je prelevil v učenega zdravnika. Bolniki, ti so bili šele pravi! Preklja s svojim bolnim želodecem, teta Jera s svojo nadoho in Zevnik, ki je tako neznanosko zavijal radi zobov, da smo kar čakali na zdravnikove klešče, ki so izdrle najprej zdrav

podzemeljska jama in v tej jami se je utaborila trojica zlih čarovnic. Bile so to izobčene, katere je izključil iz svojega kola zbor gorskih rojenic. V rupah, ki se še danes imenujejo »Pri peklju«, so se pa udomačili Besi in Škrati s svojimi tolstimi polhi.

Nekega dne so se podale čarovnice ob slapu navzdol, hoteč obiskati svojo zlahtnico, ki je bivala v neki votlini v Mačkovcu. Prišedši na rob skale, od koder se odpre očem krasen razgled preko cele doline, so mahoma uzrle jaso, katero so napravili delavci kot prostor za stavbišče. Z največjim začudenjem so gledale na množico ljudi, ki je kopala šture, izravnavala zemeljsko površino, kopala kamenje in dovažala stavbni material. Ker so se pravkar mudile po zlih poslih v drugih krajih, jim še ni bilo znano, kaj se počenja v vznožju njih kraljestva. Začudeno so so spogledale in vprašale druga drugo, kaj bi to pomenilo; toda odgovora si niso znale dati. — Najstarejša čarovnica, ki je bila najbolj radovedna, je capnila z nogo ob tla ter se v hipu spremenila v črnega krokarja. Jadno je zletela v dolino in zopno hreščeč opazovala početje pridnih težakov, ki so bili docela oznojeni od trdega dela. Zletela je še na prostor, koder so se kopali temelji za bodoči samostan. O groza! Sredi prostora je bilo postavljeno veliko razpelo, pod razpelom pa je klečal starikav menih in opravljal pobožne molitve.

Pogled na razpelo je razdražil v krokarja spremenjeno čarovnico do skrajnosti. S hre-

ščečim glasom se je zagnala v kutarja, hoteč mu izključiti oči. Sveta jeza je obšla v molitvi motenega meniha; jadno je pograbil lok, položil na struno pšico in sprožil v smeri proti gavranu, ki se je hotel ponovno zagnati v prestrašenega meniha. Sprožena pšica je švignila skozi zrak, toda zgrešila je svoj cilj. Čarovnica je hitro uvidela, da bi znala podleči v tem boju z oboroženim kutarjem, zato se je brž obrnila in hrešče odletela k slapu Mačkovca, kjer so jo nestrpnost čakale njene sestre. Komaj je sedel krokar na tla, se je spremenil zopet v čarovnico v človeški podobi. V eni sapi je izklepetala vse, kar je videla, in se obenem grozeče ozirala v dolino, od koder je prihajal šum, ki so ga povzročali delavci pri zgradbi.

Sklep čarovnic je bil hitro storjen. Pogovorile so se, da ne pustijo na noben način zrasti stavbe do strehe, pa naj jih stane kar hoče. Sklenile so tudi, da naprosijo za pomoč sosede Bese in Škrate iz »Pekla«. Preden pa so odšle v posete k Besom in poglavarju Škratov, so še skušale v piskru točo, ter jo spustile z bliskom in gromom v dolino.

Za pomoč naprošeni zli gorski duhovi so bili hitro pripravljeni pomagati zlim rojenicam, ker so mrzili nauk Križanega z isto srditostjo kakor njih posetnice. Soglašali so s sklepom čarovnic, da ne pusté, da bi se kdaj dogradila stavba, še manj pa, da bi jih kdaj motilo zvonjenje iz cerkvenega zvonika. Že prihodnjo noč, ko je delavstvo v

utrujenosti trdno spalo in so samo straže stopale s trdimi koraki krog zasilnih lesenih koč, je prišel na pozorišče trop zlih duhov v spremstvu čarovnic. Tiho kakor bi se nič ne godilo, so razdrli zidovje do tal.

Vsako noč se je to ponavljalo. Prišle so čarovnice in njih pomočniki, ter razdejali vse, kar se je zgradilo čez dan. Obup se je polajšal vseh, ki so imeli posel pri začetem stavbnem delu. Pomisliti morate, dragi otroci, da je bilo tako in enako delo takrat mnogo težavnejše, ker ljudje še niso imeli tistih pripomočkov pri delu, kakor jih imamo danes. Ljudstvo je godrnjalo; prišlo bi gotovo do upora, da se niso bali ljudje srditih hlapcev kostanjeviških vitezov, ki so podpirali menihe na vse načine. — Vsepovsod se je videl samo obup in upor. — Z največjim zadovoljstvom so zle čarovnice na sad svojega zlobnega početja.

Nekega dne, bilo je ravno v času, ko je cvetela praprot, je zalezoval mlad lovec divnega jelena v bližini Mačkovca, da oskrbi menihe in polirje z okusnim mesom. Plemenita žival se mu je odmikala vedno višje in višje, dokler se ni zgubila v gosto zaraščen goščavi v Čestitkah. Jezilo ga je, da se ni mogel približati jelenu na tako razdaljo, da bi lahko tvegati smrtonosen strel. Utrujen je legel na brežino v gostem grmovju, hoteč se nekoliko odpočiti. Vzel je v roko lok, preizkušal struno in njeno prožnost in pregledaval ostre pšice, če se niso pri plezanju na

zob, potem šele bolnega. Taka pomota ni šla Zevniku kar tako mimo ušes! Pismonoša in srečna njegova deželica, kjer raste najboljša pijačica, ki mu je ponudila nekaj moči, da je lahko razkril tisto ljubezen do Režike, ki mu je delala toliko preglavic. Končno pa je posegel orožnik s svojo roko vmes ter zagrabil laži-zdravnika. Igri sta bili obakrat dobro obiskani.

ZIBIKA. Pri nas se tudi v pozni jeseni razcvitajo klerikalne cvetke. France Leskošek iz klerikalne družine je hodil turščico kuhati. Enako več drugih fantov. Ker je rad sitnaril, so se ga fantje izogibali. To ga je jezilo in da se maščuje, je neko noč pričakal za neko hruško od kuhanja vračajočega se Franceta Sivka ter ga telesno precej poškodoval. Leskošek je prejel od okrajnega sodišča v Šmarju plačilo s tremi dnevi zaporu ter mora plačati 225 Din poškodovanca, potem zdravnikovo izpričevalo kakor vse ostale stroške.

ZIBIKA. V nedeljo po rani maši so imeli klerikalci javni politični shod. Srečo imajo, da priredijo shod vedno tako, da naši pristaši ne zvedo zanj, če niso slučajno pri maši v Zibiki. Ko so prepričani, da so sami, začnejo udrihati po demokratih, dr. Pivku in Malgaju, pa tudi po radičevih itd. Govornik g. Kranjc iz Maribora je pozabil, da je ravno on ljudi nagovarjal, da naj volijo vsaj radičevce, če že nočejo SLS. Tako je on agitiral ne samo za klerikalno, ampak tudi za tisto stranko, po kateri sedaj z največjo strastjo udriha. Vidite, gg. klerikalci, da niste dosledni; kar danes hvalite in priporočate, že čez par dni grajate in sami sebe po zobeh bijete. Tudi glede dr. Pivka si je izmislil, češ, da se je on izrazil, da v Sloveniji premalo davkov plačujemo. Pod davki že danes trpijo prav vsi sloji, in to v mnogem oziru po krivdi klerikalcev. Čudno se nam vidi, da g. Kranjc ni povedal v svojem govoru, zakaj lansko leto štirje klerikalni ministri niso znižali davkov. Svoje grohe bi radi drugim strankam naprtili. Pa zapomnite si, da božji mlini počasi meljejo, a tem bolj gotovo. Mi demokrati bomo hodili po naši začetni poti, in smo prepričani, da bo končno zmagala demokratska misel povsod v Sloveniji.

JARŠE PRI GROBLJAH. Gospod urednik, slučajno mi je prišel v roke «Domoljub» št. 41. V uvodnem članku se huduje svetohlinski list, da napredni listi vedno trdijo, da je boj SLS za

ljudske pravice in slovensko avtonomijo brezuspešen. Pa «Domoljubu» ni toliko za ljudske pravice, temveč le za klerikalno avtonomijo, v kateri bi imel polno moč klerikalizem. Dalje udriha po centralizmu, kar je stara lajna. K temu kličemo samo: Živela enotna močna država! Navedena številka «Domoljuba» tudi vprašuje: «Ali je Radić kaj dosegel?» Da, dosegel je spoznanje, da je najbolje za Hrvate, da so združeni v enotni državi.

VURBERG. Tu je po kratki in mučni bolezni preminul g. Anton Gselman, nadučitelj v pokoj. Pokojnik je bil dober narodnjak. Bodi mu ohranjen blag spomin!

GOLIČ PRI KONJICAH. Umrli je g. Benedikt Hertl, graščak na Goliču pri Konjicah, v visoki starosti 80 let. Njegova tvornica konjaka je bila dobro znana preko mej naše države. Pokojnik, rodom Čeh, je tudi za časa Avstrije stal neomajno v slovenskih vrstah. Blag mu spomin!

LIMBUŠ PRI MARIBORU. Tu je bil na trgovci 25 letni Anton Duh, uslužben pri pivovarni Tschelligi v Mariboru. Ker so ga Scherbaumovi uslužbenci izzivali, se je Duh takoj pognal med nje, pri čemer je dobil Duh na glavi in na komolecu tri težke vbodljaje. Po vsem životu je bil Duh tako stopen, da je obležal in so ga šele drugega dne našli na nekem skednju vsega v krvi ter ga prepeljali v mariborsko bolnico.

GOSPODARSTVO

Kmetijski pouk

ZIVINA MEŠANE KRVI.

Po raznih naših krajih se kaže pri živinoreji ta napaka, da je živina vse križem mešana. Živina različnih lisastih pasem je križana med seboj in z različno enobarvno živino. Če pregledujemo sejme po večjih krajih Dolenjske, najdemo zbirko različno pisane živine, ki kaže sledove vseh mogočih pasem. Vse priča, da ni živinorejcem dosti na tem, ali je živina čiste krvi ali pa mešane krvi. Mnogi celo mislijo, da se dajo s takim križanjem doseči lepši uspehi. Taka naziranja so naše živinorejce zavedla tako daleč, da redijo v svojih hlevih živali, ki so različne barve in krvi. Tega ne opazimo samo pri govedu, ampak tudi pri prašičih in pri

perutnini. Vse to nam pa tudi razodeva, da nima naša živinoreja nobene prave smeri, nobenega jasno začrtanega cilja in da ji manjka zaradi tega tudi tiste zavedne in trdne podlage, kakor jo najdemo po drugih naprednih deželah. Preveč prepuščamo vso našo rejo slučajnim prilikam, premalo se zavedamo svojih nalog in premalo računamo z bodočnostjo in njenimi uspehi.

Posamezne živali kakih tujih pasem, ki so prišle n. pr. v naše kraje, so enega in drugega tako prevzele, da se je brez nadaljnega poprijel njih reje, ne glede na to, ali odgovarjajo našim rejskim razmeram ali ne, in ali se bo pri nas ta reja obnesla ali ne. Pri takih tujih pasmah ne smemo namreč gledati le na vnanost, na barvo in na trenutne uspehe, ampak veliko bolj na to, kaj bomo z njimi koncem koncev dosegli po naših krajih, ali je živina tujih pasem pripravna za naše prilike ali ne, in kako daleč naj gre cepljenje ali križanje s tako pasmo. Tudi pri nas moramo delati na to, da si vzgojimo živino, ki ne bo le dobra za užitek, ampak ki bo imela tudi po svoji enotnosti vsa potrebna svojstva za plemensko rabo, in ki jo bomo v ta namen tudi lahko prodajali.

Nehajmo tedaj z brezsmotnim mešanjem in križanjem različne krvi in z menjavanjem pasem! Dosti se je na ta način že grešilo. Lotimo se tudi pri nas splošne reje tiste živine, ki je najbolj razširjena, in dajmo jo z vso doslednostjo izboljševati s skrbnim odbiranjem plemenskih živali in če treba s cepljenjem s tisto tujo pasmo, ki se najbolj prilaga naši živini. Take reje in takega pospeševanja se je treba poprijeti po vseh prizadetih krajih ter ga izvajati z vso doslednostjo naprej. Tudi po krajih, ki so sedaj križem mešoviti glede živinoreje, moramo priti tako daleč, da se bo živina zenačila in da bo postala za plemensko in vso drugo rabo več vredna in bolj dragocena kakor je danes.

KAKO NAJ POSPEŠUJEMO SADNE LETINE?

Sadni pridelki so zavisni od sadne letine. To je resnica. Če je sadna letina ugodna, potem je tudi dosti sadja, v nasprotnem primeru ga manjka. Napačno bi pa bilo, če bi se mi zanašali izključno le na ugodne sadne letine in če ne bi ničesar storili, kar bi utegnili dvigniti rodovitost sadnega drevja. Bogate izkušnje nas namreč uče, da se dá prav uspešno vplivati tudi na sadne letine, oziroma na rednejšo in večjo rodovitost sadnega drevja. Kakor hitro nam sadno drevje vsako leto

skalovju skrhale. — Skozi šumenje gorskega vodopada se je tedaj hipoma začulo drsajoče korakanje. Kdo bi mogel biti? V trenutku je imel lovec v rokah pripravljeno orožje. Menil je, da se bliža z vso opreznostjo kaka divjačina potočku, da se tamkaj navžije mrzle vode. Toda kdo opiše lovčevu začudenje, ko zapazi naenkrat onkraj potočka čudne postave. Skozi gost grm je videl, kako se plazijo ob vodi tri ženske odurnih obrazov in odete v umazane cunje; tem mršavim babam pa so sledili črni Škrat in visokorastli Besi v zelenih in rdečih hlačah, z enakobarvnimi čepicami na glavah. — Zoprni duh po žveplu in smoli se je jel razširjati po ozki dolinici. Samostanski lovec, čigar srčnosti in hladnokrvnosti so se sicer čudili že marsikateri žlahčiči pri izvrševanju lova na neresca in medveda, je prebledel. Kri mu je zastala v žilah, ker je uvidel, da se nahaja v območju zlih duhov, ki so napravili v dolini že toliko zla. Morda bi postal mirnejši, če bi se bil zavedal, da ga napravlja nevidnega cvetni prah praproti, ki se mu je usul spotoma v opanke in malhe irhastega suknjiča. Mahoma pa se je sam spomnil na žegnano svetinjo, katero mu je podaril nekoč vetrinjski opat in katero je nosil vedno pri sebi. To mu je jelo vračati pogum. Z žarkim pogledom je sledil kretnjam plazečih se postav, ki so se ustavile kraj tolmuna in se začele posvetovati, kaj bodo počele prihodnjo noč. Najstarejša izmed sester čarovnic je vsekakor vodila celo delo, imela je glavno besedo in je razdeljevala

vloge razdiralnega posla. Koncem posvetovanja se je stara čarovnica zelo razvnela. Dvignila je roke proti modremu nebu in se hrešče zaklela, da se mora preje posušiti potok in zginiti slap, preden bodo ona in njene sestre odnehale od razdiralnega dela, same pa naj okamenijo v tistem trenutku, ko bi prvič zazvonil zvon v samostanskem zvoniku. Zlobni duhovi so bili veseli, da imajo tako krepko zaslonbo v boju proti novi veri, ki se je razširjala po vsej dolini Krškega polja. Krepko so si stisnili roke navzoči sovražniki samostana ter se razšli vsak v svojo smer. Babe čarovnice so se podale v strmino; splezale so po polzskem kamenju v steno in zginele v podzemsko jamo, Besi in Škrat so pa odšli proti 'Peklu'. Ko so dospeli na rob globoke rupe, so poskakali drug za drugim v tmino zevajoče jame.

Lovec, ki je opazoval vse in tudi slišal slehrno besedo zarotniške družbe, je bil vesel, da ga niso izvohali Škrat in da je tako poceni odnesel zdravo kožo. Gorje mu, če bi ga bili zasačili, bog vedi v kako pošast bi ga bili začarali in služiti bi jim moral na veke. Čutil je, da ga je obvarovala velike nevarnosti žegnana svetinja in še nekaj posebnega, česar se pa ni mogel zavedati. — Ko se je uveril, da je zrak čist, se je zmuznil tiho in spretno iz svojega skrivališča, zdrsel po robu strmega klanca v dolino, ter se od tamkaj podal v diru k samostanskemu obzidju. Njegova prva pot je bila, da je poiskal meniha, ki je vodil stavbna dela, ter mu poročal na-

tančno vse, kar je videl in slišal. Častitljivi mož ga je pozorno poslušal in se nato globoko zamislil. Po daljšem premišljevanju se je obrnil k lovcu, in mu zabičal, naj ne črhne o dogodku niti besedice.

Prišla je noč. A ko se je zjutraj zdanilo, so videli delavci zopet svoj trud prejšnjega dne razdejan in sicer natačno tako, kakor je to določila čarovnica na sestanku ob slapu v Čestitkah. Dobremu menihu so se to jutro iskriale oči v radosti. Delavcem se je to sicer nekam čudno zdelo, ker je bil menih, ko je pregledaval delo nočnega razdejanja, vedno jezen in čmeren. Poslal je posebnega sela v Kostanjevico k tamošnjim vitezmom s pismom, v katerem jih je prosil, da mu pošljejo v pomoč vse razpoložljive tlačane. Krog 7. ure zjutraj je že mrgolelo na stavbišču vse polno delavcev, ki so pričeli z zidanjem zvonika. Menih je ukazal delavcem, naj delajo s podvojeno silo, samo da zgradijo zvonik v toliko, da bodo vanj lahko obesili zvon. Nešteto rok je podajalo, nosilo in zidalo; zidovje je jelo rasti vedno višje in višje. Delavci si niso dali nobenega počitka in so delali nepretrgoma naprej s silo, ki je lastna samo obupancem.

(Dalje prih.)

**Po vsej Sloveniji gre glas:
Le „Domovina“ je za nas!**

cvete — in to se hvala Bogu godi — pa imamo že močnost, da vplivamo na izboljšanje sadnih letin.

Največ bomo dosegli s pravičnim gnojenjem. O tem ne more biti nobenega dvoma. Tako nam pričajo izkušnje doma in po drugih krajih. Svoj čas se je n. pr. na grmskih gričih (pri Novem mestu), ki so priznane slaba lega za sadno drevje, doseglo s pomočjo gnojenja z gnojnico in umetnimi gnojili, da je ondotno jabolčno drevje obrodilo pet let zaporedoma. To je lep dokaz, da se dá z gnojenjem sadnega drevja veliko doseči, da nam drevje bolj redno rodi.

Pri nas se žalibog malokdo zmeni za gnojenje sadnega drevja. Zato so tudi naše letine bolj redke in slabe.

Sadno drevje potrebuje ravno tako gnojenja kakor vse druge naše rastline. Kjer je letos sadje obrodilo, je zemlja naravno bolj izpita in potrebuje novih moči za prihodnjo letino. Če ji teh ne damo, se ne smemo čuditi, če bo manjkalo sadja. Saj moramo tudi njive, travnike in vinograde gnojiti, da pridemo do novih pridelkov.

V primernem gnojenju imamo najvažnejši pripomoček, da vplivamo na sadne letine. To je nekaj tako naravnega, da ni treba tega posebej utemeljevati. Pri takem gnojenju je tudi važno, da ne manjka apna v zemlji, ker je njegov vpliv posebno važen za večjo rodovitost. Če smo se prepričali, da manjka apna, potem ga moramo zemlji dodajati v podobni apnenega prahu ali pa tudi s pomočjo Tomasove žindre, ki vpliva posebno dobro tudi s svojo fosforovo kislino na večjo rodovitost drevja.

Sadna letina nam odpove navadno v cvetju. Zgodi se pa, da odpade bogato cvetje tudi zaradi tega, ker ima drevo premalo moči in ker manjka v zemlji potrebne hrane. Vsled nezadostne moči nam že nastavljen sadje lahko tudi pozneje odpade in se sploh slabše razvije. Tudi takih posledic se najlaže varujemo s primernim gnojenjem. Z gnojenjem ne dvignemo samo njegove rodovitosti, ampak ga napravimo bolj odpornim proti boleznim in pospešujemo obenem tudi naše sadne letine.

NOVA BOLEZEN NA HMELJU.

V Savinjski dolini se je pojavila letos nova bolezen na hmelju, ki utegne postati tako nevarna za hmeljske nasade kakor je trtna peronospora za naše vinograde. Po dosedanjih poizvedbah, ki jih je vpeljalo Hmeljarsko društvo v Zalcu, je ta bolezen tudi peronospora, in sicer posebne vrste. Tako je dognal docent dr. Škorić iz Zagreba. Ta bolezen se je prikazala letos na poznem hmelju, pri katerem je napadla predvsem liste, pa tudi poganjke in plodove, tako da je povzročena škoda velika in da se bo treba tej bolezni z vsemi silami upreti, da nam ne bo ogrožala hmeljnih nasadov in pridelkov.

Kakor je dognal omenjeni veščak, prezimuje ta bolezen na vseh napadenih delih hmeljne rastline. Zato se priporoča, da vse odpadle liste in druge odpadke hmeljnih rastlin po končani obiravi sežgemo, pepel pa raztrosimo. Razen tega je treba, da varujemo hmelj pred novimi napadi, in sicer ravno tako, kakor delamo pri trtjah. Škropiti ga bo treba z raztopino modre galice in apna, in sicer po večkrat na leto, tako kakor delamo po vinogradih.

Prvič bo treba škropiti, kakor hitro nam hmelj dobro ozeleni, drugič 14 dni pozneje, tretjič preden nastavi hmelj cvetje, in četrtič po dovršenem cvetju. Za prvo škropljenje bo zadostovala tri-četrtodstotna raztopina galice, pozneje enodstotna in nazadnje poldrugodstotna raztopina.

Naše hmeljarje čakajo tedaj bolj težki časi z obdelovanjem in oskrbovanjem hmeljskih nasadov, kakor so jih imeli do sedaj, ako jih hočejo obvarovati pred napadi pogubonosne peronospore. Naši hmeljarji bodo morali prihodnje leto tudi pazno slediti razvoju hmelja in bodo morali nastop bolezni takoj naznaniti Hmeljarskemu društvu, da bo ukrenilo potrebne nadaljnje korake za proučevanje in zatiranje te nove bolezni.

Tedenski tržni pregled

ZITO. Cene se pri nas prilično držijo, dasi je malo kupcev. Posebno v inozemstvo gre letos malo našega žita, ker so inozemcem naše žitne cene previsoke. Na novosadski blagovni borzi se trgujejo: pšenica po 250 do 255 Din, oves po okrog 160 do 165 Din, turščica, nova, po okrog 105 do 110 Din, moka «0» po okrog 410 Din za 100 kg.

GOVEDA. Na zadnjem mariborskem sejmu je bila kupčija prav živahna. Za kilogram žive teže so se trgovali: debeli volji po 9 do 10 Din, poldebili po 7-50 do 8-25 Din, plemenski 6-50 do 7 Din, biki za klanje 6-50 do 8 Din, klavne krave, debele 8-50 do 9-50 Din, plemenske, debele 5-75 do 8 Din, krave za klanje 3-75 do 5-50 Din, molzne in breje krave 4-75 do 6-25 Din, mlada živina 6 do 9 Din.

SVINJE so trgovali na zagrebškem sejmu za kilogram žive teže: hrvatske, pitane 15 do 16-50 Din, hrvatske, mesne 13 do 14 Din, sremske 16 do 17 Din. Hrvatske, zaklane, so se prodajale po 17 do 17-50 Din.

Kratke vesti

= Vrednost denarja. Na zagrebški borzi se je dobilo 28. t. m. v devizah: 100 avstrijskih šilingov za 790-80 do 800-80 Din, 100 italijanskih lir za 222-50 do 224-90 Din, 1 dolar za 56-05 do 56-65 Din, 100 češkoslovaških kron za 166-43 do 168-43 dinarjev.

BELEŽKE

+ **Protest poslanca g. Pucelja.** Predsedstvo Zveze slovenskega kmetkega ljudstva je objavilo v «Kmetkem listu» neke resolucije, ki pravijo med drugim: «Odločno protestiramo proti dosednji davčni praksi v Sloveniji, ki upropašča vse naše narodno gospodarstvo, in zahtevamo, da se davčna administrativna služba postavi na zdrav gospodarski temelj resničnih davčnih potreb in socialne pravičnosti. Izenačenje davčnih bremen za vse državljane brez razlike po njih dejanski gospodarski sposobnosti se mora izvršiti istočasno z uvedbo enotne davčne administrativne službe.» Radovedni smo, ali je poslanec Pucelj ta svoj protest sporočil tudi St. Radiću in finančnemu ministru. «Kmetki list» sicer že nekaj tednov protestira proti davkom, doslej pa še nismo opazili, da bi poslanec Pucelj izposloval pri vladi kake olajšave. Zato bi prav želeli, da bi najnovejši protest poslanca Pucelja ne ostal samo na papirju in da bi kmalu zvedeli iz «Kmetkega lista», kakšen učinek je napravil pri beograjski vladi, ki jo Pucelj podpira v Narodni skupščini.

+ **Priznanje vladnega brezdelja.** «Kmetki list» je ponatisnil neki članek iz zagrebškega «Doma», v katerem priznava sam St. Radić, da sedanja vlada še niti delati ni pričela, čemur je krivo samo to, ker St. Radić še ni postal minister. Tako je Radić sam priznal, da sedanja vlada še ni ničesar napravila. Če bo kaj več naredila, ko postane St. Radić minister, je seveda še vedno zelo dvomljivo vprašanje. Kljub temu pa bi mi bili prav zelo zadovoljni, ako bi postal minister poslanec Pucelj. Prepričani smo, da bi v tem primeru stekla že prihodnji teden tudi njegova kočevska železnica, ki jo je njegov sedanji tovariš, bivši socialistični sodrug in bivši avtonomist g. Prepeluh svoječasno dal v «Avtonomistu» naslikati od vseh strani in s katero je g. Pucelja silno dražil.

+ **Grozne vesti.** «Kmetki list» poroča grozne vesti o begu iz SDS, ki se po njegovem zatrjevanju nadaljuje na vsej črti. Vse zapuščje samostojne demokrate, ne samo uradniki, ampak tudi ljudje na deželi. Naj bi «Kmetki list» še povedal, kam so se vsi ti ljudje vpisali. Menda ne v Puceljevo stranko in menda niso postali naročniki «Kmetkega lista»? Po «Kmetkem listu» se prav nič ne pozna, da bi vse drlo v Puceljevo stranko in mlo

vabljenje predsedstva te stranke vseh poštenih in tudi drugih Slovencev, naj se pridružijo Pucelju, ne kaže, da bi se ljudje pulili za njegovo družbo. «Kmetki list» bo zato moral še precej dolgo pisati o begu iz SDS, preden bodo vsi samostojni demokrati prešli v Puceljevo stranko, Pucelj že davno ne bo več poslanec ter bo doma premišljal pri svojem starem poklicu o minljivosti posvetne slave.

+ **Ovaduštvo.** Zadnji «Domoljub» piše: «V vseh letih po prevratu naši liberalci — tu mislimo na odločujoče — niso drugega delali, kot lezli velebrskim politikom pod podplate, prodajali Slovenijo centralizmu ter ovajali Slovence kot protidržaven element, ki ga je treba iztrebiti.» Nadalje piše «Domoljub», da sta «Slovenski Narod» in «Jutro» neprestano ovajala Srbom Slovence, da so brez vsakega državljankega čuta, polni avstrijskantskega duha in sovraštva do Jugoslavije, da ima SLS tajne zveze z inozemstvom, to se pravi s papežem, ki da je najvišji vojskovodja SLS, nadalje, da so liberalci skozi vsa leta v Beogradu na najpodlejši način sramotili in obrekovali našo duhovščino, zlasti pa naše škofe, katerim «glede ljubezni do države in naroda niti sam dr. Žerjav do gležnjev ne seže.» V takem tonu se nadaljuje «Domoljubov» članek pod naslovom «Ovaduštvo». Mi bi znali o ovaduštvu zapeti drugo himno, in sicer o tistem ovaduštvu, ki so ga uganjali mnogi gospodje v Katoliški tiskarni pred vojno in med vojno v času Avstrije. Ovajali so avstrijskim policijskim oblastvom celo srednješolsko mladino zaradi jugoslovenskega mišljenja, na Suhem bajerju pod Golovcem so si klerikalci med vojno postavili neminljiv spomenik. Priče klerikalnega denuncijanstva iz avstrijskih taborišč pa še danes žive. V Jugoslaviji pa so klerikalci denuncirali sami sebe s svojimi deli, ne s samo pisavo po svojih listih, ampak tudi z nastopi svojih poslancev v beograjskem parlamentu. Jugoslovenska javnost je tekom zadnjih sedem let imela dovolj prilike, spoznati razdiralno delo mnogih voditeljev klerikalne stranke. Demokratski ter ves ostali neklerikalni tisk bi ne vršil svoje dolžnosti v polni meri, ako bi se ne boril proti klerikalnemu defetizmu in separatizmu. To je naš odgovor!

PROSVETA

PRIJATELJEM «DOMOVINE»!

Vaš znanec g. Anton Stražar nam sporoča, da se drugi zvezek njegovih «Praprečanih zgodb» že razpošilja po deželi. Dajte pridno naročiti to lepo knjigo, kajti čim prej bo razpečana, tem hitreje bo sledil tretji zvezek. Naj ne bo slovenske hiše, ki bi ne imela te knjige. Enako si naročajte to knjigo bralna in sokolska društva.

Tekom zime bo izšlo po možnosti še več Stražarjevih knjig s prav zanimivimi novimi povestmi. Knjige bodo okrašene z lepimi slikami. G. Anton Stražar obljublja, da se bo obenem z založnikom g. Ivanom Albrehtom potrudil, kar bo v njegovi moči, da bo zadovoljil bralce in bralke.

Dalje prosi g. Stražar tudi svoje zveste tovariše Janeze od bivšega sedemnajstega pešpolka, naj mu pošljejo podatke, če mogoče s slikami od raznih krajev, kajti v eni svojih naslednjih knjig namerava izdati vojaške spomine iz vojnega časa.

Prijatelji našega ljudskega pisatelja, pokažite, da ste pripravljeni za zanimivo berivo tudi žrtvovati po par dinarjev. Naročajte knjigo in pošljite denar na naslov: Ivan Albreht, založba «Vigred», Škofja ulica 8/I, Ljubljana.

Med Judi.

Izak: «Prijatelj, pomagaj mi! Znano ti je, da se poroči moja hči Rebeka. Obljubil sem mojemu zetu, da bo dobil 50.000 dinarjev, toda manjka mi polovica.»

Abraham: «Nič ne škoduje, saj se dá običajno le polovica naenkrat.»

Izak: «Seveda, toda prav ta polovica mi manjka...»

Na grobovih

(Premišljevanja in spomini.)

Še par dni in znova bomo obhajali dneva Vseh svetnikov in Vernih duš. Vsa narava se odpravlja k odpočitku. Listje raz dreves odpada, poprej zelene in cvetoče livade postajajo čedalje bolj rjave. Solnce nam dosti-krat po več dni zakrivajo temnosivi oblaki in običajno brijejo že mrzli vetrovi.

Vseh svetnikov dan. Naša pokopališča so oživila; tam spijo dragi pokojniki. Malo je tako zapuščenih grobov, ki bi na njih ne gorele sveče in bi ne bili lepo osnaženi in okrašeni s cvetkami. Pri pokopališčnem križu moli duhovnik, opravljen v črno obleko, ljudje pa kleče ob grobovih pokojnikov.

Naj vam, dragi bralci in bralke, podam v naslednjem nekaj spominov!

1.

Prvi je še iz moje deške dobe. Na Vseh svetnikov dan je bilo.

S pokojnim nepozabnim očetom sva šla v večji družbi k popoldanski službi božji v našo farno brdsko cerkev.

Moj pokojni oče so hodili vedno na cerkveni kor in jaz z njimi.

S kora sem videl polno cerkev črno oblečenih ljudi, zlasti ženske so bile menda vse oblečene v črno.

Na prižnico so prišli naš župnik in začeli pretresljivo pridigo o dragih nam pokojnikih.

Ti sin ali hči, na tem ali drugem pokopališču počivajo tvoji ljubljani starši. Kolikokrat so bili do smrti utrjeni zaradi vas, za vas, vi njim nevaležni otroci. Vi ste jih žalili in jim grenili življenje... Spomnite se jih vsaj sedaj in molite za pokoj njihovih duš!

Ti mož, ki si sedaj vdovec, ali se kaj spominjaš svoje pokojne žene. Mogoče si grdo ravnal z njo in ji bil mogoče vzrok njene prezgodnje smrti. Ali se sedaj kaj spomniš nanjo?...

Pa tudi ti žena vdova, ali se sedaj še kaj spomniš na svojega moža? Ti si mu mogoče tudi ogrenila in izpodkopala zdravje in mu bila mogoče vzrok, da ga prezgodaj krije zemlja. Spomni se nanj vsaj danes!

In ti, sosed, ali si odpustil svojemu sosedu, ki sta mogoče leta in leta živela v sovraštvu, se tožarila ter drug drugemu delala škodo? Odpusti mu vsaj sedaj in moli zanj! Pomni, kaj je govoril naš Odrešenik: Bodite usmiljeni, da boste usmiljenje dosegli!

Po tej pretresljivi pridigi smo odšli na pokopališče. Župnik so molili pri križu, drugi pa smo se uvrstili okrog lepo okrašenih grobov. Zvonovi v zvoniku pa so otožno peli...

Ne pozabi, o kristian,
da poslednji pride dan,
Tudi tebi bo zvonilo,
večno boš prejel plačilo...

2.

V hudem vojnem času v letu 1917. je bilo. Na Vseh svetnikov dan sem se nahajal baš v starodavnem poljskem mestu Krakovu. Šel sem s tovarišem na veliko mestno pokopališče, kjer so ljudje krasili grobove. Videl sem tamkaj tudi vojaško pokopališče. Moj tovariš France je bil silno otožen in je dejal:

«Vidiš, Stražar, tukaj počivajo najini tovariši. Kdo jim bo okrasil grobove in jih obiskal? Nihče! Ako ne bo te vojne kmalu konec, Bog ve, kje bova še midva v tujni počivala, pozabljena od vseh...»

Tovarišu so postale oči solzne. Kaj žalostno se je ozrl proti naši ljubljani deželi Kranjski — vem, da z željo, da bi dobile njegove kosti pokoj v domači rodni zemlji.

Ko sva s tovarišem tako hodila med grobovi, sva se sešla še s štirimi drugimi vojaki Slovenci. Odšli smo nato skupno k nekemu poljskemu židu. Vedno veseli Žan Hočevar,

Dolenjec, doma iz Strug pri Dobropolju, je kar na hitro izpil nekaj kozarčkov «gorivke» (žganja), nato pa predlagal:

«Veste, fantje, zapeli bomo sedaj tako, ki je ravno za današnji dan:

Oj ta vojaški boben,
ta bo men' ta vel'ki zvon.
Oj ta mi bo zazvonil,
kadar jaz umiral bom.
Bom — bom — bom — bom.

In ti gorenjski fantje
bodo pokopali me.
Vsi bodo me spremlili
na zelene travnike.
Bom — bom — bom — bom.

V isti židovski beznici je bilo poleg nas tudi nekaj Poljakov domačinov, ki so seveda z veliko zanimivostjo poslušali to našo slovensko pesem. Vsi so se čudili lepemu petju in govorili v svoji materinščini, da smo Slovaki in da znamo lepo peti.

«Fantje, tovariši, nič ne bočimo žalostni! Vsega je enkrat konec, tudi te vojne mora biti! Jaz imam upanje, da bomo še prišli v našo lepo kranjsko deželo in da bomo pokopani v domači rodni zemlji med brati, sestrami, starši in prijatelji.»

Te besede Hočevarjeve so nas zelo potolažile v daljni Poljski. Ostal mi je ta dan neizbrisljivo v spominu.

3.

Pred nekaj leti sem na Vseh svetnikov dan bil na obisku pri prijatelju Lovretu. Šel sem popoldne tudi z njim na pokopališče. Ugajalo mi je, ker so bili grobovi pri Svetem Martinu tako lepo okrašeni. Že sem po končanem cerkvenem opravilu odhajal, kar naletim pred lepim spomenikom na petero ljudi: dve ženski in tri moške. Na spomeniku je bila vdelana podoba pokojnika, ki je bil krepak zal fant v telovadni obleki in najboljših letih.

Poslušal sem pogovor teh ljudi.

«Vidiš, France, tukaj počiva naš ljubi brat Janko. Ali se še spominjaš, kako si ga pred letom razžalil? Rekel si mu takrat: 'Janko, več te ne poznam za brata, ker si pri Sokolih!' To pa tudi veš, kaj ti je on odgovoril. Rekel ti je: 'Ti si pri Orlih, ki se ponašate, da imate krščanska načela, a iz tvojih besedi vidim, da imate vero le na jeziku.' Ali je tako govoril Kristus? Mar ni On očil: Ljubite vse ljudi, prijatelje, pa tudi sovražnike! Prišla bo grenka smrt, počivali bomo vsi na božji njivi, kamor ne segata več sovraštvo in politika...»

Na te besede so vsi molčali in imeli solzne oči.

Čez čas je izpregovorila ena sester: «Martin govori prav. Naš Janko je bil Sokol in dober človek; lepo krščansko je umrl. Bil je odkrit fant, ki se ni maral nikomur bližiti. Boljši je bil kakor marsikateri Orel, ki se ponaša s svojo vernostjo in pod hinavsko krinko vere uganja neumnosti...»

Ni dosti, da govori človek: krščanske vere sem, ampak človek se mora tudi ravnati po naukih Kristusovih!

Prej ali slej pride zadnja ura in ponesejo nas na božjo njivo. Tam bomo vsi enaki. — Počivajte vi, dragi nam pokojniki, v miru!

Anton Stražar.

Pozor, reducirani invalidi

Ministrstvo za socialno politiko je pričelo izdajati vsem reduciranim invalidom in družinam padlih vojakov obvestila, zakaj jim je ustavljena

pokojnina. Zaradi tega je prenehal središnji odbor Udruženja vojnih invalidov obveščati prizadete o redukcijah, ker se bo odslej vršilo to uradnim potom.

V obvestilih pa ministrstvo ne daje nobenih navodil, kako naj prizadeti reduciranci obnove postopanje in kakšne dokumente naj predložijo v dokaz upravičenosti.

Izvršni odbor Udruženja vojnih invalidov v Ljubljani opozarja vse svoje člane in članice, pa tudi druge vojne žrtve, ki so predlagane za redukcijo, naj pripravijo dokumente. Vsak naj se obrne do najbližje podružnice udruženja, kjer dobi natančna navodila za postopanje pri obnovi.

Redukcije so izvršene zaradi dveh vzrokov: Oni, katerim je specialna komisija pregledala hibo in jih zaradi zboljšanja hib predlagala za redukcijo, morejo obnavljati postopanje le potom spričeval uradnih zdravnikov in novih nadpregledov.

Po večini pa temelje redukcije na pomanjkanju dokazov, da izvirajo hibe iz vojne službe; pri vojnih vdovah ali sirotah pa zaradi izprememb družinskega stanja.

Pri pomanjkanju dokazov je treba predvsem zbrati vse dokumente iz vojnih let (ne povojnih dokumentov, izdanih že po prevratu). Ako teh ni, je treba dveh prič, ki lahko pod prisego potrdita, ali pa občinsko uverenje, v najskrajnejšem primeru tudi izjavo dveh oseb, sorojakov, ki lahko izjavita ali potrdita resničnost v naslednjih primerih: kje, kdaj in kako je dobil reduciranec poškodbo ali bolezen v vojski ali sploh pri vojakihi, kje se je zdravil, da je šel zdrav v vojsko in se vrnil bolan ali poškodovan, ali pa da se sploh še ni vrnil.

Prošnje z novimi dokazi je treba vložiti na deželno ali pristojno okrožno sodišče.

Sodišča bodo v kratkem dobila vse akte o reducirancih od ministrstva za socialno politiko.

Tako nas obvešča Središnji odbor Udruženja vojnih invalidov v Beogradu.

Izvršni odbor v Ljubljani.

Invalidske podpore po načrtu novega invalidskega zakona

Načrt novega invalidskega zakona določa v členu 39. štiri kategorije invalidov, in sicer: 1.) lahke invalide od 20 do 40 %. 2.) težke invalide od 40 do 70 %. 3.) popolne invalide od 70 do 100 % in 4.) zelo težke invalide na 100 % zmanjšane pridobitne sposobnosti. Po višini odstotkov pridobitne nesposobnosti je določena tudi višina invalidnine, in sicer:

1.) Redovi: lahki invalidi bi prejeli letno 480, mesečno 40 Din; težki invalidi bi prejeli letno 1440, mesečno 120 Din; popolni invalidi 2400 letno, 200 mesečno; zelo težki invalidi bi prejeli 4800 letno, mesečno 400 Din.

2.) Kaplarji: lahki invalidi 504 letno, 42 Din mesečno; težki invalidi 1512 letno, mesečno 126 dinarjev; popolni invalidi 2520 letno, mesečno 210 Din.

3.) Podnaredniki: lahki invalidi 552 letno, mesečno 46 Din; težki invalidi 1656 letno, mesečno 138 Din; popolni invalidi 2760 letno, mesečno 230 Din; zelo težki invalidi 5520 letno, mesečno 460 Din.

4.) Naredniki: lahki invalidi 600 letno, mesečno 50 Din; težki invalidi 1800 letno, mesečno 150 Din; popolni invalidi 3000 letno, mesečno 250 Din; zelo težki invalidi 6000 letno, mesečno 500 Din.

Zelo težki invalidi, ki stanujejo pri svoji rodbini ali pa pri neki tretji osebi, ki jih neguje in vzdržuje, bodo prejeli za čas, ko traja njihova bolezen, še po 3600 letno, odnosno 300 Din mesečno posebne doklade.

Razun temeljne invalidnine priznava člen 45. invalidskega zakona težkim, polnim in zelo težkim invalidom tudi doklado za zakonito ženo in za vsako zakonsko ter nezakonsko dete po eno šestino invalidnine, razun tega za obnemoglost doklado, ki znaša letno 240 Din, odnosno 20 Din mesečno.

Bogastvo in potrebe Južne Srbije

Se nekaj z molega potovanja.

Poskušal sem zadnjič čitateljem «Domovine» vsaj v glavnih črtah orisati bogastvo Južne Srbije, ki je očitno vsakomur, kdor potuje po teh krajih z odprtimi očmi. Navedel sem predvsem žito ter prirodne zaklade v gorah, šumah in vodah, a med poljskimi pridelki niti nisem omenil tobaka, ki ga najdeš cela polja ob vsaki cesti deloma pa že tudi navezanega na dolge niti in sušičega se na prisojnih straneh, kjer jesensko solnce pretvarja zelenje tobačnih listov v rumeno solato za pipe, smotke in cigarete.

Poleg tobaka se v Južni Srbiji producira še drug strup — opij, ki ga pridobivajo iz makovih glav, in sicer v prav velikih količinah, pa vse pod strogim nadzorstvom oblasti. Južnosrbski opij se izvaža po vsem svetu za zdravniške potrebe. Žal ga tudi uživajo na poseben način, da se omanljajo z njim kakor pijanci z alkoholom.

Nekaj zelo pogrešaš v Južni Srbiji: sadje. Najdeš sicer posamezna sadna drevesa — celo smokve, saj se nahaja n. pr. samostan svetega Nauma tako nizko na jugu kakor Rim — toda smotreno gojenih sadovnjakov ne najdeš. Češkelj (sliv) je največ in je tudi «rakija» zares pristna. Grozdja ne manjka ter je sladko in ceneno. Nikjer pa ne dobiš dobrega vina; vsako je ciknjeno, pa naj sicer ima še tako fin duh po muškatu. Zame so bila vsa vina, kolikor sem jih bolj iz radovednosti kakor iz potrebe okušal po gostilnah (kafanah), užitna samo s sifonom ali kislo vodo in pri tem se mi je vselej vsiljevala domneva, da tam doli pač nimajo pravih kleti, še manj pa pojma o pravem kletarstvu. In zato sem ob vročini, kakršna je še bila v prvih dneh oktobra, izdatneje segal po pivu, ki je prav užitno in cenejše kakor pri nas.

Ne bom nadalje razpravljal o količinah in vrstah pridelkov v Južni Srbiji. Ugotavljam samo, da ta pokrajina obilo nudi že danes, a še mnogo več mora dati v bodoče. Vsiljujejo pa se vprašanja: Kako vzgojiti smotreno poljedelstvo? Kako urediti izčrpavanje prirodnega bogastva? Kako pospešiti izvoz iz tamošnjih krajev? Bogastvo Južne Srbije stavlja torej tudi velike zahteve, da se bo lahko izkoriščalo.

V Južni Srbiji je precej Albancev, ki so zaostali in ne delajo radi. Sploh je tam poleg jugoslovenskega življa mnogo odcepkov drugih narodnosti in se mora reči, da vobče domačini niso pripravljeni za delo. Krepak napredek poljedelstvu je pričakovati šele tedaj, ko bodo po vseh plodnih delih Južne Srbije naseljeni kolonisti, od katerih se domačini zelo mnogo naučijo. Še poprej pa bo država v njih varnost morala marsikaj ukreniti: pred vsem odpraviti malarijo z izsuševanjem močvirnatih krajev in z ustanavljanjem tako zvanih malaričnih postaj, kjer izkušeni zdravniki brezplačno nudijo ljudstvu nego in zdravlila zoper malarijo. Vzorna takšna postaja je že zgrajena v Strugi ob Ohridskem jezeru, pa tudi ponekod drugod, kjer malarija najbolj domuje. Toda vse to je še premalo. Ko pa bo enkrat temeljito odpravljena opasnost malarije in ko se nihče ne bo več bal naseliti se v Južni Srbiji, bo kmetijstvo sijajno zacvetelo in marsikak kolonist bo v doglednih letih težak «gruntar».

Na drugo vprašanje: kako urediti izčrpavanje prirodnega bogastva (rud, rib itd.), morejo dati odgovor ministrstva, v katerih delokrog to spada. Nedvomno bodo početna dela zahtevala velike svote, toda izven dvoma je pa tudi, da se bo vse to kmalu obrestovalo. Ribarstvo ob Ohridskem jezeru baje že zdaj daje velike dohodke, dasi je povsem pomanjkljivo urejeno. Ko se količkaj uredijo lovišča, bodo ribe vrgle znatno večje dohodke.

Najvažnejše in že danes skrajno aktualno je tretje vprašanje: kako pospešiti izvoz iz Južne Srbije. Odgovor je samo eden: z zgraditvijo novih železniških prog. Železniška mreža je v Južni Srbiji dandanes še strašno pomanjkljiva. Glavna proga, ki veže Beograd—Skoplje—Solun, še kolikor toliko velja. Ogromno Kosovo polje je s Skopljem zvezano od Kosovske Mitrovice, kar začasno tudi zadostuje. Druga proga, ki veže Južno Srbijo s Solunom, pa teče od Bitolja k morju, toda ta proga je vsa v grških rokah. Ali vse ostale železniške zveze so uprav mizerne. Najnujnejše je pred vsem, da se Bitolj zveže z Gradskim in Ohrid z Bitoljem. Ozkotirna proga, ki dandanes teče od Gradskega preko prelepe in plodne krajine Pelagonije do Bitolja, je preostanek iz svetovne vojne, zgradili so jo Avstrijci. Vzbuja samo smeh in pomilovanje, kajti osebni promet med Gradskim in Bitoljem, prav tako kot med Bitoljem in Ohridom, se vrši v glavnem le potom avtomobilov, katerih je zares obilo, niso predragi in dobro vozijo po tamošnjih gladkih, neobrabljenih cestah. Nikakor pa to ne zadostuje in še manj bo zadostovalo v doglednih letih, ker avtomobil kratkoma v velikem osebni in tovarnem prometu ne more nadomestiti dobre železnice. Vse to uvidiš, ko se sam voziš tam okrog. In brez nadaljnjega pritrdiš vsakemu tamošnjemu domačinu, ki ti stvar razloži s temi kratkimi besedami: «Za vse, kar v Južni Srbiji imamo in kar še bomo imeli, potrebujemo samo zveze, zveze med posameznimi mesti, zveze z ostalo Jugoslavijo in zveze s solničnim pristaniščem».

Tone Popotnik.

Po zboru jugoslovenske demokratske mladine

Litija, 26. oktobra.

V nedeljo se je vršil ustanovni občni zbor Zveze jugoslovenske demokratske mladine v Ljubljani. Na zbor so prispeli prav številni delegati z dežele — jasno znamenje, da politični nasprotniki prazno fantazirajo, ko dan za dnem pokopavajo demokratsko stranko.

Ko smo ustanavljali mladinske organizacije po deželi, smo marsikje naleteli na odpor, češ, da je mladinska organizacija po vaseh in trgih nepotrebna. Če pa si stvar bližje ogledamo, vidimo, da je poleg mest v vsakem trgu in vasi enako neobhodno potrebna izobraževalna mladinska organizacija. Bratska češkoslovaška republika nam je diven vzgled mladinskega gibanja. Češkoslovaška mladina menda prednjači vsem tudi glede uspehov tega gibanja. Iz njihovih mladinskih organizacij vstajajo možje, bodoči voditelji in učitelji naroda.

Naša mladinska organizacija se imenuje «Edinost», katere izvrševalni odbor se nahaja v Ljubljani. Imamo že več mladinskih organizacij po deželi. Skozi našo organizacijo vodi pot v vse ostale prosvetne in kulturne organizacije. Hočemo ustvariti iz naših organizacij poleg dobrih ročnih tudi dobre duševne delavce. V zdravem telesu naj bo tudi zdrava duša. V zdravi duši naj vzkali seme demokratske ideje, polne ljubezni do dela, naroda in države.

Naše zborovanje v Ljubljani je poleg drugih odličnih gostov posetil in pozdravil minister n. r. narodni poslanec g. dr. Gregor Žerjav, ki je med viharjem aplavza demokratske mladine razvijal svoje misli za naše delo. Razšli smo se polni lepih nauk iz Ljubljane.

Sedaj se pričinja doba izobraževalnega dela. Položili smo temeljni kamen hiši demokratske mladine in sedaj bomo gradili dalje, da bomo spravili do I. kongresa našo stavbo pod streho. Združimo moči, krepimo duh ob starih borbah! V naši organizaciji je prostor za vse, poleg sina uradnika, sin kmeta, obrt-

nika in delavca. Bratje smo vsi. Dolžnost dela je obvezna za vse. Razrednost razburja duhove in seje sovraštvo med vse. V hiši, kjer se pripravljajo bratje in sestre, ni miru in blagostanja.

Naj izidejo iz naših vrst najboljši gospodarji, najboljši gospodinjje, organizatorji in oznanjevalci demokratske ideje. Naj ožive mladinski odri, čitalnice, knjižnice, poučni tečaji. Dvignimo prapor Enakosti, Bratstva, Svobode in sejmoseme «Edinosti» v srca naša mladine! F. J.

IZ POPOTNIKOVE TORBE

Prekmurske novice

Bokreči, 25. oktobra.

Gospod urednik! Kot naročnik in prijatelj «Domovine» najdem le redkokdaj v njej kakšne novice iz Prekmurja, zato prosim sedaj za malo prostora.

Življenje poteka pri nas po stari navadi. Trgatev je pri kraju in je bila zelo obilna. Lovske zabave so tudi že pričele. Ampak nas stare lovce jezi, ker je že skoro toliko lovcev, slabih namreč, kakor zajcev.

Politično življenje pri nas je zelo tiho. Ko so bile parlamentne počitnice, ni prišel k nam ne radičevski poslanec Tisaj, ne Klekl in ne Štifter. Seveda g. Klekl so duhovnik in imajo cerkvena opravila, g. Štifter pa so veliki posestnik in se morajo brigati za svoje posestvo. Kaj pa je g. Tisaj, ni znano.

Niso nas prišli naši vrli poslanci obiskati, da bi jim potožili o naših slabih gospodarskih razmerah in da bi poslanci sedaj, ko se je začelo zasedanje Narodne skupščine, skušali za nas posredovati.

Naši občinski uradi so dobili okrožnico, da naj sestavijo sezname davkoplačevalcev za prisilno delo. Ta kuluk pomenja za nas velike težave, ker kmet ima sam zase dosti opravila, če hoče boljše gospodariti. Kako naj še popravlja državne ceste, ko ne utegne popravljati niti svojih kolovozov in najbližjih cest, ki jih rabi vsak dan? Ali se naj reši z denarjem, katerega že itak nima, ker ga davčni vijak in draginja iztiskujeta iz njega.

Šolske prilike so pri nas enako slabe. Imamo nekaj osnovnih šol, v katerih se sploh ne uči, ker nimajo učiteljev. Meščanski šoli v Dolnji Lendavi in Murski Soboti sta ukinjeni. V Murski Soboti imamo še gimnazijo; do leta 1924. je imela 8 razredov, nakar je bil en razred ukinjen. Sedaj je ravnatelj gimnazije dobil od ministrstva za prosveto naredbo, da naj se takoj ukinita še 7. in 6. razred. To se reče, da Prekmurcem zadostuje tudi 5 razredov. Prihodnje leto bodo najbrže ukinili nadaljne razrede in tako naprej do konca.

Vprašamo, kje so pa naši poslanci, ki so toliko obetali pred volitvami. Ali so slepi in gluhi, da nas ne vidijo in ne čujejo? Ali g. Klekl vedno le doma mašuje, g. Štifter pa orje? Oba sta poslanca večinske stranke v Sloveniji. In kaj dela naš radičevski poslanec Tisaj? Njegova stranka je na vladi in bi nam on lahko kaj pomagal. Mi bi vsaj radi videli, da se kdo za nas resno briga. Reči moramo, da se največ zanima za nas še samostojno-demokratski poslanec dr. Pivko, ki si prizadeva, da bi nam pomagal.

Torej, gg. poslanci, prekmurski rojaki, prosimo in lahko tudi zahtevamo, da odprete v Narodni skupščini usta za nas, kakor ste obetali pred volitvami.

Prekmurec.

Znanec.

Gašper: «Miha, gospod, ki gre tamle, se mi vidi tako znan. Nekje sva že sedela skupaj.»

Miha: «Najbrže v vlaku.»

Gašper: «Se že spominjam. Zaprta sva bila skupaj.»

Nekaj za mladino

Božja pot pri Sv. Križu

(Naredna pripevedka.)

Glede na podlistek o romanju k Sv. Križu pri Belih vodah smo od g. Berleca iz Kandije pri Novem mestu prejeli nastopno dopolnilo:

«Božja pot k Sv. Križu se je po ljudski pripovedki pričela takole: Ljudje so hodili molit k podobi Križanega v smreki, pred katero je ubegli voliček ležal in včasih tudi klečal. Ko župnik pri Šmihelu nad Mozirjem to dozna, da namreč ljudje tjakaj romajo, ukaže Kristusovo podobo sneti z drevesa in jo prinesiti k sebi domov. On je ta križ shranil v svojo shrambo, da ljudje niso več mogli hoditi častit Kristusa.

A kaj se zgodi. Župnik nenadoma nevarno zbolí. V tej svoji težavi se zaobljubi, da bo zidal kapelico, dal podobo v njo in prvo mašo tambral. Kmalu nato je res ozdravil, dovršil kapelico in zapel hvalo Odrašeniku. Odtlej je prihajalo vedno več romarjev, radi česar se je kasneje poleg kapelice zgradila sedanja velika romarska cerkev.

Šel sem kot mlad fant s svojo mamo z Županjih njiv čez Novo Štifo in Gornji grad do Belih vod in odtam navkreber k Sv. Križu. Še zdaj mi je v spominu, kako so dekleta lepo prepevala pesem, katere vsebina je približno naslednja: «Ko bi grešnik imel toliko grehov, kakor je kapljic v morju ali pa na nebu zvezd, Bog bi mu vse odpustil...»

Dostavljamo še mi s svoje strani: Zgodovina Sv. Križa nad Belimi vodami je dobro znana, posebno na Štajerskem. Pokojni škof Slomšek, ki je tudi tjakaj zahajal, je spesnil celo posebno pesem na čast Sv. Križu. Sam dogodek, ki je dal prvi in glavni povod za postanek božje poti, pa se med ljudstvom različno pripoveduje. Kolikor vemo, pripovedujejo domačini Belovojčani, da se je tam pasla živina kmeta Podojstrška. In ker so nekoč pogrešali vola (ali sta bila celo dva), je gospodar šel iskat ter ga našel kleččega pod smreko, ki je bila razraščena v dva vrha, sredi pa se je nahajal mali križ. Novica se je hitro raznesla naokrog, baje posebno še zato, ker je živina tudi naslednje dni zahajala na vrh klečat pred smreko.

Dopolnilo g. Berleca o šmihelskem župniku, ki ga zgoraj navajamo, nam ni znano. Vsekakor pa je o najdenem križu, ki se zdaj nahaja sredi glavnega oltarja, vzdržuje med ljudstvom prepričanje, da se ne da prebarvati. Ta križ je namreč temnorjav in so ga — kakor pravi ljudstvo — že parkrat poskusili preslikati, toda je preko noči zopet zadobil svojo pravo barvo. Seveda je to le prazna govorica.

Številne so legende o Sv. Križu, toda to je samo dokaz, kako priljubljena je ta božja pot, ki vsakemu romarju in izletniku nudi zares prelep razgled, da ga ne pozabiš, če si vsaj enkrat bil tam gori.

Otroci

Otroci imajo vedno čudne domisleke, ki jih odrasli ne morejo razumeti.

Njihove misli gredo svoja lastna pota. Predstave, ki se porajajo v njihovih možganih, so polne ljubke in divje svežosti.

V naslednjem nekaj malenkosti, ki so mi v spominu.

I.

Majhna deklica je objela moj vrat, se dobrodušno naslanjala na moje rame ter pripovedovala:

«Nekoč je živel slon. Ta je šel nekoč v puščavo in legel spat... Sanjalo se mu je, da je šel k velikanskemu jezeru pit vodo in tam je bilo sto sodov sladkorja. Ogromnih sodov, razumeš? In poleg se je nahajala velika gora. Pa se mu je sanjalo, da je odlomil zelo debelo hrastovo drevo in z njim razbil sode s sladkorjem. Priletel je k njemu komar, tako velik kakor konj...»

«Čuješ,» sem jo prekinil, «pri tebi je vse ogromno in velike: jezero, hrast in komar in takoj imaš v mislih sto sodov sladkorja...»

Otrok me je preudarno pogledal in skomizgnil z ramami:

«Kako pa drugače? Saj je vendar slon...»

«In...?»

«In ker je slon, se mu sanja vse veliko. Sanjati se mu vendar ne more kozarec ali čajna žlička ali košček sladkorja.»

Molčal sem in si mislil:

«Tako je. Laže pojmuje otrok dušeslovje spečega slona kakor odrasel človek dušeslovje otroka.

II.

Nekoč sem se seznanil s triletnim dečkom, ki je imel zelo zamišljen obraz, ga vzel v naročje in ga vprašal:

«Kaj misliš, kako se imenujem?»

Pogledal mi je pošteno v oči in rekel:

«Mislim, da Andrej Ivanovič.»

Na svoje nezmislno vprašanje sem prejel napačen, toda vljuden in dostojanstven odgovor.

III.

Nekoč poleti sem bil pri svoji omoženi sestri na obisku in spal svojo običajno opoldansko urico.

Nenadoma sem se zbudil od udara na glavo, ki bi mi bil skoro razbil črepinjo. Odprl sem oči.

Pred menoj je bil triletni deček z ogromno palico v roki in me ogledoval z velikim zanimanjem.

Dolgo časa sva se gledala in končno me je radovedno vprašal:

«Kaj žreš?»

Mislim, da sta njegovo odločno postopanje in njegovo vprašanje imela naslednjo razlago: deček se je potikal po sobah, našel name in me začel opazovati. Najbrž sem v spanju zažvečil. Za vse, kar se žveči in uživa, je imel malček silno zanimanje. Seveda je moral za moje žvečenje najti razlago. Poiskal si je palico, udaril z njo po moji glavi, da bi mi stavil edino vprašanje, ki ga je zanimalo:

«Kaj žreš?»

Povejte mi, kako naj bi otrok ne imeli radi!

Arkadij Averčenko.

Šest tednov med kitajskimi roparji

Italijanski jezuit Mario Grimaldo je napisal knjižico, v kateri pripoveduje o svojem življenju med kitajskimi roparji, med katerimi se je nahajal 40 dni. Iz knjižice povzemamo:

Roparstvo je na Kitajskem zelo razširjeno in dobro organizirano rokoletstvo, pravi poklic, kateremu se posvečajo tisoči in tisoči. Te roparske tolpe tvorijo skoro državo v državi, ki je včasih proti njim popolnoma brez moči. Roparske tolpe ne ropajo samo blaga, temveč se okoriščajo tudi s tem, da lovijo odlične osebnosti, ki jih dajo potem odkupiti za drag denar. Zlasti misijonarji so dobro došel plen. Na etotine teh pride v roparske roke in mnogo jih v ujetništvu pogine.

Imel je pater Grimaldo svojo postajo s kateheti, služabniki in sestrami v notranjosti Kitajske. Nekoč je bil obveščen o predstoječem napadu, vendar ni mogel dobiti nikake pomoči od države. Opolnoči dotičnega dne ga je zbudilo lajanje psov ter streljanje pušk in topov: roparji so izvršili napad. Mesto je gorelo. Beg je bil izključen. Dekliška šola je bila v plamenih, tam je bila pomoč najprej potrebna. Hitel je k sestram in je skušal doseči vrata, ko ga je zagrabil roparski poglavar in odvedel med plakanjem deklic.

To je bil začetek njegovega 40dnevnega ujetništva, ki ga je dovedlo kakih 600 km od njegove postaje preko hribov in dolin v pokrajino roparjev pri Pao-fangu. Silno je trpel zaradi neznosnega

mraza in mučenja. Bil je brez čevljev in je dobival prav malo hrane. Še hujsa kakor njegova je bila usoda talcev, ki so morali brez čevljev nositi vodo po ostrem kamenju ter prenašati plen in municijo.

V novembru na dan sv. Elizabete so prispeli do cilja. Patru Grimaldu in nekemu drugemu talcu je bila nakazana temna luknja, kjer sta morala spati na lesenih tleh. Tam je bil prisiljen napisati pismo za svoj odkup; 100.000 kitajskih dolarjev, to je okrog dva in pol milijona dinarjev, se je zahtevalo. Prešli so dnevi v pričakovanju odgovora. Nekega dne je prispel nenadoma neznan pokristjanjeni Kitajec k njemu, se vrgel na kolena in prosil za blagoslov patra Ma, kakor so Kitajci imenovali Grimalda. Pater ga je blagoslovil, nakar mu je prišlec dejal: «Naš škof je pisal vsem kristjanom, da Vas poiščemo. Tri dni sem Vas iskal. Naš oče ni želel, da se podam v nevarnost, pa sem ga prosil, naj mi dovoli iskati patra Ma. Sedaj se bom povrnil k svojemu škofu in mu vse poročal.»

Njegovo spoštljivo vedenje napram misijonarju je napravilo na tolovaje precejšen vtis, ker so ga smatrali za njegovega prijatelja. «Ne,» je dejal tujec, «vidim ga prvič, toda on je naš duhovni oče in to zadostuje!» In spreobrnjeni Kitajec je razložil tolovajem, kako misijonarji zapustijo vse, da pridejo na Kitajsko in opravljajo dobra dela. Od dotičnega dne so ravnali z misijonarjem lepše in on je mogel priti v neposredno zvezo s svojimi sobraty.

Pogajanja glede njegove oprostitve so bila zelo težavna in so trajala dolgo časa. Zahtevana vsota je presegala sredstva prijateljev. Končno je le prišlo do sporazuma, in sicer je škof roparskemu poglavarju obljubil, da se bo zavzel za sprejem tolovajev v redno kitajsko vojsko, kar je sen vsakega kitajskega roparja. Tako je končno bil osvobojen pater Grimaldo.

Skrivnosti gore Sinaj

Znameniti raziskovalec Egipta, nemški profesor Gimme je te dni v nekem krogu berlinskih učenjakov predaval o senzacionalnem starinoslovskem odkritju. Gre za preroka Mojzesa in za potovanje Izraelcev po begu iz Egipta preko Sinajskega polotoka. Ze leta 1905. je neki angleški učenjak odkril v Sinajskih gorah razvaline znamenitega egipčanskega templja. V bližini razvalin je našel tudi osem kamenitih plošč, ki so bile precej podobne onim, o katerih pravi sv. pismo, da je bilo na njih zabeleženo deset božjih zapovedi. Plošče so bile popisane z neko skrivnostno pisavo. To pisavo so bile posrečilo razrešiti šele l. 1916., in sicer je angleški učenjak Allan Gardiner ugotovil, da so plošče pisane s hebrejskimi črkami v egipčanskem jeziku.

Nemški profesor Gimme je prečital nekaj vrst na eni teh plošč. V teh vrsticah slavi vrhovni svečenik sinajskega templja takratno vladarico Egipta kraljico Hatčepso, ker ga je ona rešila iz reke Nila ter pa postavila za vrhovnega svečenika. Ta svečenik se je baje imenoval Mojzes, drugi pa trdijo, da se je imenoval Manasse.

Hatčepsa je bila ena najodličnejših vladaric Egipta in je umrla l. 1479. pred Kristusovim rojstvom. Njeni nasledniki so iz sovražnosti do nje dali porušiti vse njene spomenike. Ako računamo po sv. pismu, je bil Mojzes za čas njegove vladanja star okoli 50 let. Zelo je torej verjetno, da ji je dal Mojzes postaviti v sinajski pustinji omenjeni spomenik. Sedaj bo odšla na goro Sinaj posebna ekspedicija učenjakov, ki bodo skušali definitivno razrešiti pisavo omenjenih plošč.

Zmešnjava

Janez Štrbuncelj se je poročil drugič z neko vdovo. On in njegova žena sta prinesla v zakon po več otrok iz prvega zakona, toda volja božja je naklonila nekaj naraščaja tudi novemu zakonu.

Nekega dne nastane v otroški sobi veliko vpitje. «Kaj se pa godi,» vpraša Janez.

Žena mu pojasni: «Tvoji in moji otroci tepejo najine otroke!»

DOMAČE NOVOSTI

* **Prestolonaslednik zopet v Beogradu.** Prestolonaslednik Peter se je te dni v dvornem salon-skem vozu iz Sela povrnil v Beograd.

* **Proslava češkoslovaškega narodnega praznika v Ljubljani.** V sredo 28. t. m. se je vršila v Ljubljani svečana proslava češkoslovaškega narodnega praznika, ki sta jo priredila češko-slovaško-jugoslovenska liga. Dopoldne ob 11. uri se je vršila spominska slavnost v «Mladiki», ki so se je udeležili vsi konzuli, zastopniki vojaških in civilnih oblastev ter raznih društev in korporacij. Slavnostni govor je imel konzul dr. Beneš, in sicer v slovenskem, češkem in francoskem jeziku. Zahvalil se je navzočim za simpatije, ki jih goje napram češkoslovaški republiki. Zvečer se je vršila v operi svečana predstava. Uvodoma je operni orkester zaigral češkoslovaško in našo državno himno. Gledališče je bilo lepo obiskano in občinstvu dobro razpoloženo. Vsa prireditelja je znova pokazala, da vladajo med češkoslovaško in našo državo najpristržnejši odnosi.

* **Slovenec predsednik odbora za kongres narodnih manjšin.** Slovenski poslanec v rimskem parlamentu dr. Wilfan je bil v Zenevi izvoljen za predsednika odbora, ki ima izvršiti pripravljala dela za drugi kongres narodnih manjšin, ki se bo vršil drugo leto zopet v Zenevi.

* **Smrt najstarejšega našega državljanca.** Na Popovem polju v Hercegovini je te dni umrl najstarejši človek v naši državi Trifko Banić. Star je bil 111 let. Do zadnjega si je ohranil jasen vid in dober spomin, tako da je vedel povedati marsikaj zanimivega iz svojega dolgega življenja.

* **Kovan dinarski drobiž.** Pred dnevi je prispele v Beograd šest vagonov kovanov novcev po 1 Din. Novci v skupnem znesku dvanajst milijonov dinarjev pridejo takoj v promet.

* **Smrtna kosa.** V Kamni gorici je umrl v starosti 75 let g. Ignacij Bajželj, posestnik, trgovec in gostilničar. Pokojnik je bil skrben oče in dober gospodar. — V Ljubljani je preminula v starosti 63 let gospa Marija Kolenčeva. Truplo so prepeljali iz splošne bolnice v Presko. — V Dravogradu je umrl v nedeljo g. Kometer pl. Trubein, tamkajšnji graščak in lastnik posestva Puchenstein, star 77 let. — Blag jim spomin!

* **Koroški dan v Dubrovniku** se je obhajal dne 18. t. m. v Sokolani. Predsednik prosvetnega oddelka sokolskega društva br. don Niko Gjivanović je predaval o pomenu koroškega plebiscita. Potem je sokolska godba igrala skupino slovenskih pesmi. Med igranjem sta dve naraščajki nabirali prispevke za Jugoslovensko Matico. Na koncu je br. Fr. Vajda v slovenskem jeziku govoril o pomenu Koroške v politični in kulturni zgodovini Slovencev.

* **Francoski zrakoplov v Savinjski dolini.** V št. Jurju ob Taboru je ob veliki cesti pristalo te dni dopoldne francosko letalo s pilotom in opazovalcem. Pristajanje se je srečno izvršilo, pač pa so nastale težave, ker od prisotnih gledalcev ni nihče razumel francoskega jezika. Okoli letala so v naglici zabili kolo, da ne bi radovedni gledalci poškodovali letala.

* **Nov italijanski konzul v Ljubljani.** Dosedanji generalni konzul kraljevine Italije v Ljubljani marki Paterno di Sessa je zapustil svoje službeno mesto. Bil je premeščen v Nemčijo. Vodstvo italijanskega konzulata v Ljubljani je po njem prevzel dosedanji generalni konzul Italije v Bernu, g. marki Lodovico Gavotti, ki sprejema stranke od pol 12. do 13. ure popoldne.

* **Nove poštne znamke.** Iz Beograda poročajo, da se nove poštne znamke že tiskajo v državni tiskarni. Znamke po 25 in 50 par ter po 1 Din bodo v kratkem gotove in pridejo v začetku decembra v promet.

* **Sekanje prekmurskih gozdov.** Pri Dolnji Lenjavi je dobila tvrdka braća Janeković iz Zagreba v zakup del obsežnih gozdov, ki jim je bil prej lastnik grof Esterhazy. Zgrajena bo 12 km dolga ozko-

tirna železnica za prevoz debel na železniško postajo Dolnja Lendava. Podiranje se bo začelo že to zimo.

* **Poroki.** V Mariboru se je poročil v nedeljo g. dr. Tone Cizelj z gospico Stano Rajarjevo. — V Radečah se je poročil g. dr. Rado Turk z gospico Marico Hallerjevo iz znane narodne rodbine Hallerjeve v Radečah. — Obema paroma obilo sreče!

* **Wranglova rodbina zapustila Jugoslavijo.** Iz Sremskih Karlovcev poročajo, da so soproga in otroci generala Wrangla preteklo nedeljo odpotovali v Belgijo, kjer se v Bruslju stalno nasele pri generalovi tašči. Tudi večji del Wranglovega štaba je premeščen v Bruselj. Sam general Wrangel pa ostane še dalje v Sremskih Karlovcih pri svoji materi, ki se ne more ločiti od Karlovcev, kjer je pokopan njen mož, pokojni general Nikolaj Wrangel.

* **Volitve v priredbenem okraju Celje dežela.** Davčni zavezanci se opozarjajo, da se bodo vršile nadomestne volitve članov in namestnikov, katerih funkcija ugasne koncem tega leta, v nedeljo 15. novembra. V ta namen bodo volilni imeniki posameznih davčnih družb razgrnjeni na vpogled do 31. oktobra ob uradnih urah v prostorih davčnega oblastva v Celju. V volilne imenike so vpisane pridobnini zavezane osebe po stanju 1. junija 1925. brez ozira na spol, če uživajo vse državljanske in politične pravice. Volilne imenike smejo vpogledati le pridobnini zavezane osebe dotičnega priredbenega okraja. Voliti bo v priredbenem okraju Celje dežela: za davčno službo I. razreda 1 člana in 1 namestnika; za davčno službo II. razreda 2 člana in 2 namestnika; III. razreda 1 člana in 1 namestnika; IV. razreda 2 člana in 2 namestnika. Voliti bodo smele samo osebe, ki so vpisane v volilne imenike, in one, ki si vpiše v te imenike izposlujejo na podlagi reklamacijskega postopanja. Rok za vlaganje reklamacijskega postopanja. Rok za vlaganje reklamacij je določen do 31. t. m. Vsak davčni obvezanec sme vložiti reklamacijo le za svojo osebo pri pristojnem davčnem oblastvu kolka prosto. Po preteku reklamacijskega roka bodo smeli davčni zavezanci vpogledati volilne imenike še nadalje do 5. novembra, če se bodo primerno legitimirali, da se jim na ta način omogoči izbrati kandidate iz kroga volilnih upravičencev. Natančnejši čas, kraj in način volitev se bo objavil pozneje s posebnim razglasom.

* **Popust za delavce na naših železnicah.** Po odredbi prometnega ministrstva velja dosedanji 50odstotni popust za delavce, ki so se vozili po znižani ceni v tretjem razredu, odslej samo za vožnje v četrtem razredu. Le tam, kjer ni četrtega razreda, velja popust še nadalje za tretji razred.

* **Pohvala naših Američanov.** Angleški novinar Lorie je nedavno objavil zanimiv članek o naših izseljencih v Kanadi, v katerem naglašja, da so Jugoslovenci po naravi poljedelci. Z vso ljubeznijo se bavijo z zemljo ter znajo na mali površini proizvajati bogato žetev. Zato po izjavi dotičnega novinarja tudi zaslužijo, da se z njimi dobrohotno postopa.

* **Določanje občinskih doklad.** Finančno ministrstvo je odredilo, da morajo finančne uprave vršiti kontrolo nad določanjem občinskih doklad, da se z dokladami preveč ne obremene siromašni sloji.

* **Zopetna otvoritev dveh nemških šol.** Na posredovanje nemških poslancev Neunerja in Schumacherja je prosvetno ministrstvo odredilo zopetno otvoritev nemških šol v Alibunarju in Sanari v Banatu, ki sta bili svoječasno zaprti.

* **Tragična smrt učitelja.** Na osnovni šoli v Zenavljah služujoči učitelj Arpad Benkovič je zadnje čase močno trpel zaradi živčne bolezni. Živel je fiksni ideji, da mora umreti. V soboto 24. t. m. popoldne sta se odpeljala Benkovič in

njegova žena v Ljubljano k zdravniku. Ko pa je vozil vlak skozi predor med postajama Stanjevci in Mačkoveci, je vzel Benkovič v temi samokres ter si pognal kroglo v glavo. Dasi je bila tema, se je tako dobro pogodil, da je ostal na mestu mrtel. Njegovo truplo so prepeljali v Mursko Soboto. Pokojnik je bil komaj 29 let star in je trpel na posledicah vojne. Bil je dober tovariš in učitelj. Vsi, ki so ga poznali, ga ohranijo v trajnem spominu.

* **Trboveljske novice.** Konzorcij Narodnega doma v Hrastniku je preložil tombolo, ki bi se morala vršiti preteklo nedeljo, na nedeljo 22. novembra. — Pretekli dni je bil ponovno izvršen vrom v mesnico g. Tratnika v Trbovljah samo s to razliko, da je imel tat večjo srečo kakor prvič, ker si je naprtil večjo množino mesa in si prilastil tudi več sto dinarjev. — Preteklo nedeljo so se vršile skupne vaje trboveljskega in vojaškega gasilnega društva pod vodstvom župnega načelnika g. Gučka. Zanimivo gašenje je privabilo na lice mesta mnogo občinstva. Kot objekti so bile tri hiše: dvojce Orešnikovih in Rozinova. Celotni potek vaj je pokazal, da sta gasilski društvi na svojem mestu. — Na trboveljskem pokopališču vlada že več dni živahno vrvenje, ker si vsakdo prizadeva očistiti grobove in jih okrasiti še pred Vsemi svetimi. — Te dni se je splašil bik posestnika Jagra in se zaletel v posestnico Pavlo Strojcevo, ki je gnala kravo po cesti. K sreči mu je ušla, ne pa njena krava, s katero se je pričel bosti in ji je končno odlomil rog. — Jubilejni koncert trboveljskega «Zvona» se bo dokončno vršil v nedeljo 8. novembra. Povabilu k sodelovanju so se častno odzvala ljubljanska pevška društva. — Zapisnega vojaških obveznikov je po najnovejši odredbi določena na soboto 7. novembra. — Več primerov škrlatinke se je pojavilo v trboveljski občini.

* **Smrtna nesreča.** Mestni hlapec Jazbec iz Ptuja je te dni vozil vino v Maribor. Vračal se je najbrž precej utrujen ponoči proti Ptuj ter očitno zaspa na vozu. Konji so namreč pripeljali sami v Ptuj brez voznika. Ko so šli iskati Jazbeca, so ga res našli v bližini vasi Zlatoličje na cesti z zlomljenim tilnikom.

* **Smrtna nesreča z lovsko puško.** V Podgorici pri št. Rupertu na Gorenjskem se je te dni zgodila težka nesreča. 14letni deček Džovaneti je dan na dan brezdelno zabajal h Karičevim in večkrat grozil domačemu triletnemu dečku, da ga bo ustrelil, ako bo sesal prst. Prejšnjo nedeljo, ko so bili starši pri prvi maši, je Džovaneti zopet prišel h Karičevim. Dva domača, tri in štiri leta stara dečka, sta ležala na postelji. Džovaneti je ponovno zagrozil majhnemu, da ga ustrelj. Ker je začel otrok jokati, je prišla njegova teta, da ga pomiri in pokara mladega nasilneža. Ko pa je nič hudega sluteča teta odšla v kuhinjo, je Džovaneti skrivoma snel s stene nabito puško in iz neposredne bližine ustrelil na peči sedečega otroka. Strel je razmesaril otročiču ramo in vrat, da je bil takoj mrtev. Zraven njega sedeči bratec je ostal sicer nepoškodovan, vendar pa se je silno prestrašil. To je v zadnjih letih v tej občini že tretji primer nesreče z lovsko puško.

* **Anton Jerišinovič †** V Celju je po težki bolezni umrl v tamošnji bolnici ravnatelj državne gimnazije g. Anton Jerišinovič. Služboval je tekom svojega življenja na raznih zavodih, med drugim tudi na državni realni gimnaziji v Ljubljani. Pokojnik je bil odličen delavec na prosvetnem polju. Bodi odličnemu šolniku in zvestemu somišljeniku ohranjen časten spomin!

* **Poštna zveza na progi Ziri-Gorenja vas,** ki je bila svoj čas ukinjena, se je 26. t. m. zopet postavila ter je poštna vožnja na progi Ziri-Logatec ukinjena.

* **Tragična smrt jugoslovenskega rojaka v Ameriki.** V mestu Aurora v Zedinjenih državah je nedavno na tragičen način končal svoje življenje Hrvat Pavle Milinković, ki je bil znan kot dober in pošten človek. Nedavno pa se mu je omračil um in mož je vez beser z nabrušeno sekiro planil iz svojega stanovanja na ulico. Naletel je na gručo otrok, ki so z obupnim krikom bežali na vse strani.

Tudi odrasli so bežali, da rešijo svoje življenje. Policija je skušala blaznega Milinkovića ujeti, a ta jo je napadel s sekuro, nakar je straža oddala pet strelav na nesrečnega moža. V srce zadet se je Milinković zgrudil na tla in je kmalu izdihnil vsled izkrvavitve. Zapušča vdovo in petero nedoraslih otrok.

* **Preganjani parček.** Nedavno ponoči je ob morski obali v Splitu opazil stražnik v nekem čolnu nekega moškega ter ga vprašal, kaj dela tako pozno v čolnu. Neznanec je odgovoril, da prenočuje na tem mestu z dovoljenjem lastnika. Stražnik se je na to odstranil, a ko se je ozrl, je opazil v čolnu še drugo senco. To se mu je videlo sumljivo, pa je ponovno vzel v zaslišanje možaka in — mlado devojko. Povabil je parček na komisarijat, kjer se je moral legitimirati. Bila sta dva zaljubljenca iz Šolte. Njemu je bilo 22, njej pa 17 let. Ljubita se vroče že dolgo časa. Pred kratkim je poprosil mladenič očeta svoje ljubice za njeno roko. Ker ga je oče nagnal, si je poiskal službo v Splitu in zvalil k sebi še deklico. Sedaj čakata na potrebne dokumente, nakar se bosta poročila. Na policiji so mladi parček izpustili brez kazni — menda iz ginenosti.

* **Čarugina sablja na dražbi.** Dne 5. novembra 1925. bo v Osijeku dražba sablje obešenega roparskega poglavarja Jovana Čaruge. Obenem pride na dražbo tudi znana kočara, ki je služila Čarugi in njegovim tovarišem za prenašanje orožja.

* **V smrt, ker ga je mati sovražila.** Te dni se je v Mostarju ustrelil 22letni mladenič Peter Radovanović. Zapustil je pismo, v katerem izjavlja, da gre v smrt, ker nikjer ne najde ljubezni in dobrohotnosti in ga sovraži celo lastna mati.

* **Prenos zemskih ostankov atentatorja Alijagića v Bihaću.** Pred kratkim so na zagrebškem pokopališču na zahtevo mestnega fizikata in muslimanskega imama izkopali zemske ostanke atentatorja Alije Alijagića, ki je umoril notranjega ministra Milorada Draškovića. Zemske ostanke atentatorja so nato prepeljali v Bihać v Bosni in jih pokopali na tamkajšnjem muslimanskem pokopališču.

* **Težka nesreča na lovu.** Nedavno se je odpravilo več Veržejcev na lov nad zajce in fazane. Med lovci sta bila tudi tržana Seršen in njegov svak Galunder. Ko so se lovci že malo utrudili, so imeli na neki trati blizu Mure odmor. Seršen je baže pol sede, pol leže jedel jabolko, dočim je njegov svak Galunder neprevidno ogledoval svojo puško. Po naključju se je sprožila, naboj pa je iz neposredne bližine predrl Seršenu na desni strani prsa, mu ranil pljuča in raztrgal jetra, v katerih je obtičal. Nesrečnika so takoj prepeljali v Mursko Sobotu v bolnico, a mu ni bilo pomoči. Ob 1. uri v ponedeljek je umrl. Seršen je bil imovit kmetovalec in kot mirna, dobra duša povsod priljubljen. Zapušča vdovo in dva majhna otroka. Bodi mu lahka zemlja domača!

* **Zagoneten samomor v Zagrebu.** Na savskem mostu v Zagrebu se je te dni zjutraj delavec Parkuljić srečal z nekim neznancem, ki mu je izročil pismo ter ga prosil, naj ga izroči naslovljenki, ki stanuje v Ilici. Neznanec je še izjavil, da gre sicer nerad v smrt, a da mora skočiti v Savo in napraviti konec svojemu nesrečnemu življenju. Takoj nato je skočil v vodo in izginil v valovih. Policija je pismo izročila naslovljenki ter iz pisma ugotovila, da je samomorilec 25letni Franjo Jurković. Zrok samomora ni znan.

* **Zelo slaba letina v Hercegovini.** Zaradi silno slabe letošnje letine v Hercegovini se nahaja okoli 30 % prebivalstva v veliki stiski. Vlada namerava priskočiti prebivalstvu na ta način na pomoč, da jim bo odkupila tobak za boljše ceno kakor lanske leto.

* **Utopljenec.** V Savi pri Litiji so našli neznanega utopljenega dečka v starosti od pet do sedem let. Na sebi je imel srajco iz bele, z rdečimi črtami pisane kotenine in krilce višnjeve kotenine z belimi pikami.

* **Dva požara v mariborski okolici.** Te dni je mariborski čuvaj na zvoniku bil plat zvona, ker je opazil v smeri proti jugu velik ogenj. Mariborsko gasilno društvo je takoj pohitelo v Strašnice pri

Pragerskem, kjer so gorela poslopja posestnika Voka. Gašenje je bilo zelo težavno, ker ni bilo vode. Dalje je bil javljen požar tudi od Sv. Ruperta pri Sv. Lenartu.

* **Roko so mu odrezali.** Pri knezu Windischgrätzu v Konjicah zaposleni žagar Ignac Videčnik je dobil desno roko med kolesa žage, ki mu je tako pokvarila mišice, da so mu morali roko odrezati.

* **Nesreča pri delu.** Stavbeni delavec Anton Lešnik je pri gradbi mestne hiše v Kopališki ulici v Mariboru padel z ogrinja tri metre globoko in si pretresel možgane. Prepeljali so ga v mariborsko bolnico.

* **Nesreča na električni železnici v Ljubljani.** Posestnica Marija Dolinar iz Dolnic je med vožnjo skočila iz tramvaja tako nesrečno, da je dobila pri padcu težjo poškodbo. Ponesrečenka se zdravi v domači oskrbi.

* **Najden konj.** Na polju v bližini Brežic so domačini ujeli konja, čigar lastnik je neznan. Konj je bele barve, srednje velikosti, 10 do 15 let star ter ima na levem plečetu vrezano številko 6.

* **Cenen klobuk.** V petek dopoldne sta se okrog stojnice na Sv. Jakoba trgu v Ljubljani smukali dve mlajši ženski in ogledovali razstavljene klobuke. Končno sta se približali stojnici modistke Julijane Polanjke in je ena izmed obeh v gneči pograbila z deske svetlorumen klobuk, vreden 140 Din. Tatici sta izginili, preden je okradenka opazila tatvino.

* **Obleka na tuj račun.** Brezposelni delavec Štefan Bašelj je prenočil te dni na hlevu hiše št. 3 na Borštnikovem trgu v Ljubljani, kjer je vdrl v kovčeg delavca Matevža Navodnika in mu ukradel za 1500 Din razne obleke ter perila.

* **Nevaren potepuh.** V stanovanje Marije Perčeve na Bregu pri Kočevju je vlomil pred dnevi 21letni Matija Pere ter ji pokradel 200 Din gotovine ter več ženske in moške obleke v skupni vrednosti 1100 Din. Pere je znan potepuh in delomržež, ki se klati po kočevskem okraju in je splošno nevaren tuji lastnini.

* **Žeparji v vlaku.** Med vožnjo v vlaku od Zidnega mosta do Ljubljane ali pa v gneči pri izstopu na glavnem kolodvoru je izmaknil iz žepa Francetu Križniku z Vranskega podjeten žepar rjavo listnico z nad 7000 Din gotovine. Okoli Križnika se je ves čas vožnje smukal okrog 30 let star moški visoke postave, oblečen v elegantno sivo obleko in tak dežni plašč. Najbrž se je ta polastil denarnice.

* **Konec zloglasnega roparja.** V Udbini v Liki so orožniki ustrelili zloglasnega roparja Jovo Čankovića, ki je bil strah in trepet vse Like.

* **Vlom v Ptuj.** Te dni ponoči so neznani storilci vlomili v trgovino Rosenfeld, kjer so ukradli okrog 9000 Din gotovine in za 1000 Din blaga. Tatovi so vlomili izložbena vrata, vrezali v šipo luknjo ter skozi njo zlezli v trgovino. Tatvine sumijo cigane.

* **Neznan žepar ukradel dr. Trumbiću listnico.** Bivši minister dr. Ante Trumbić je bil te dni med vožnjo v vlaku okraden. Neznan žepar mu je izmaknil listnico z vsebino 24.000 Din.

* **Uboj.** V Lešnici pri Novem mestu je bil prošle nedeljo izvršen krvav zločin. Ko so se vaščani vračali zvečer s trgatve domov, je znani alkoholik Janc začel delati zdražbo. Med preprirom je nenadoma potegnil nož ter težko poškodoval dijaka Riflja iz Lešnice. Nesrečni dijak je kmalu nato izdihnil. Janc se je sam prijavil orožnikom.

* **Vlom v ljubljansko gostilno.** Ko je v petek zjutraj stopila v prostore znane Figovčeve gostilne na oglu Dunajske in Gosposvetske ceste v Ljubljani domača služkinja, je takoj opazila, da se je moral nahajati ponoči v točilnici in kuhinji zapoznel gost. Vlomljena je bila omara v točilnici, iz katere je tat pobral 24 Din gotovine, osem klobas, iz kuhinje pa tri porcije pečenke, 1 kg sladkorja in nekaj kruha. Tat pa se s tem plenom še ni zadovoljil ter je pobrskal in nalomil predale omare v točilnici še enkrat. Vendar je bil v svoji nadi prevaran. V enem izmed predalov je res našel dve hranilni knjižici, katerih se pa ni polastil.

* **Drzen roparski napad v Mariboru.** V soboto zvečer je neznan storilec prišel v trgovino s knjigami v Gosposki ulici, katere lastnica je vdova ga. Scheidbachova. Neznanec je trg. vko vrgel na tla, ji s papirjem zamašil usta, zvezal roke in noge ter jo nato na tleh ležečo privezal k nogam police s knjigami. Neznanec je nato, ne da bi kaj odnesel, odšel iz trgovine ter pustil vrata priprta. Nekako uro pozneje je prišel mimo trgovine bančni uradnik dr. Gmajner, ki je opazil, da je trgovina priprta. Vstopil je in začul v ozadju ječanje ter kmalu našel gospo Scheidbachovo privezano na tleh. Takoj ji je odmašil usta, jo odvezal in nato z njo odšel na policijo, ki je takoj pričela s temeljito preiskavo. Gospa Scheidbachova je imela namreč v svoji trgovini dve starinski knjigi, ki sta baže vredni okoli 2000 dolarjev. Za te knjigi se je zanimal bivši bančni uradnik Oton Weber, prekupčevalec s knjigami. Z njim sta bila v zvezi tudi njegova dva sub-agenta Milan K. in Drago M. ter še tri druge osebe. Policija je vse te osumljene osebe aretirala, da se dožene, ali je kdo od njih izvršil napad na trgovko, odnosno če niso ostali v zvezi z napadom.

* **Žene sta zamenjala.** Ta neverjetna stvar se je dogodila v Grebašnici v Dalmaciji, kjer živita seljaka Mate Urdeša in Jakob Belakušić. Oba sta od nekdaj dobra sosedata in sta tudi na vojno odrinila skupno. Pač pa se je Mate povrnil domov nekaj mesecev pred prevratom, dočim je Jakob prišel šele čez pol leta iz italijanskega ujetništva. V tem razdobju se je Mate zagledal v Jakobovo ženo in jo spravil k sebi na dom, da je imel kar dve, ker je že od prej poročen. Ko pa se je Jakob povrnil iz ujetništva, je Matejeva žena nejevoljna pohitela k njemu in mu potožila krivico. Tedaj pa je Jaka dejal: «Če ima zdaj Mate moja ženo, pa ti ostani pri meni.» In tako se je res zgodilo. Jaka in Mate sta se naslednje dni lepo sporazumela, imata zdaj zamenjani ženi — in vsi živijo v mirnem sosodstvu in obiteljski zadovoljnosti.

* **Vlak skočil s tira.** Te dni je skočil s tira v bližini postaje Ozalj osebni vlak, ki vozi iz Ljubljane proti Karlovcu. Izskočili so srednji vozovi, ki jih je stroj vlekel še kakih 100 metrov za seboj. Potniki so se precej prestrašili. Večjih nezgod ali poškodb ni bilo.

* **Vlom v stanovanje.** Na hodniku prvega nadstropja hiše št. 5 v Wolfovi ulici v Ljubljani je opazila v hiši stanujoča Marija Hostnikova te dni okrog 8. ure zvečer okrog 30letnega moškega, ki se je poskušal skriti v neki kot v temo. Na vprašanje, koga išče, je neznanec odgovoril, da bi rad govoril z gospodarjem. Nato je možak izginil. Ko pa se je zvečer vrnil vodja zavarovalne družbe «Sumadija», Josip Moravec domov v svoje stanovanje, je takoj pri vstopu opazil, da je bilo med njegovo odsotnostjo vlomljeno v stanovanje. Storilec je premetal po stanovanju razne stvari in stikal za dragocenejšimi predmeti. Naposled je našel v pisalni mizi v sobi v neki škatli par zlatih uhanov in brošo, česar se je polastil. S seboj pa je vzel tudi 500 Din vredno zimsko suknjo.

* **Zasačili so ga.** Ob priliki kontrole na Uršinem sejmu v Celju je bil aretiran brezposelni mizarški pomočnik Franc Ferleč, ki ga je že dalje časa zasledovalo sodišče v Zagrebu zaradi tatvin.

* **Slaboumen možki.** Na železniški progi pod Mednem so domačini prijeli 17. t. m. mladega moškega, ki se je dopoldne potepal nag po vasi, pozneje pa tekal po progi gor in dol. Obleko je pustil nekje v grmovju. Mladenica so kmetje izročili županstvu v Sp. šiški. V občinski pisarni je prijeli mladenič pripovedoval, da se piše Milan Jerman, Milan Vrhovec itd. ter da je sin posestnika iz Goričice pri Črnomlju. Tekom zasliševanja je dobival opetovano božjastne napade. Izročen pozneje policiji, je izpovedal, da se piše Ferdinand Sluga, doma iz Cerkele pri Kranju. Mladenič je bil pozneje oddan v bolnico.

* **Nevaren ptič v kletki.** Franc Železnik iz okoli Rogatca bi moral meseca marca nastopiti vojaško službo. To mu pa ni dišalo in pobegnil je čez mejo v Avstrijo. Ko se je naveličal popotnega življenja, se je vrnil po skrivnih potih preko meje

pri Dravogradu v domovino. Napolnil se je peš preko Slovenjgradca, Velenja, Soštanja, Celja, Vojnika, Ponikve, Šmarja, Rogaške Slatine in Rogateca na Ptujsko goro, kamor je prispel 13. t. m. Tam se je splazil zvečer v neko gostilniško poslopje in se skril pod posteljo, odkoder je opazoval, kako sta prihajala gostilničar in njegova žena menjavat denar za goste. Železnik je čakal, da sta šla zakonec spat, potem pa je pobral ključ z mize, odprl omaro in ukradel iz nje denarnico s 23.000 dinarji vsebine, obleko in dežnik ter neopaženo odšel. Po tatvini je potoval preko Majšperka in Makol do Poljčan, od tam pa z vlakom v Celje, kjer je začel na debelo trošiti denar. Med drugim si je kupil obleko in uro, popival je v veselih družbah in se vozil po okolici. Njegovo početje je postalo kmalu sumljivo in končno je bil aretiran. Sprva je trdil, da je našel listnico v Mariboru, slednjič pa je priznal vse po pravici. Pri aretaciji so našli pri njem še nekaj nad 18.000 Din.

* **«Prva pomoč.»** Opozarjamo na dr. Rusovo knjigo **«Prva pomoč»**, ki je nujno potrebna telovadnim, športnim, gasilskim, reševalnim društvom, kmetovalcem, orožniškim postajam, županstvom, župnim uradom, industrijskim podjetjem, šolam itd., ker daje vsa navodila za pomoč ob nezgodah. Dobi se v vseh knjigarnah. Cena 32 Din. 68

* **Hiša mora imeti štiri vogale;** tri podpira taka žena, ki je varčna gospodinja, četrti je pa milo **«Gazela»**, ker si brez tega ni mogoče misliti blagostanja v družini.

SOKOLSTVO

s Zrebanje savezne sokolske loterije. Po sklepu savezne odboro se je v Zagrebu je bilo Zrebanje savezne loterije preloženo na 1. marca 1926. Vzrok preložitve je bil, da dobi članstvo priliko v zimskem času, ko prenehajo javne sokolske prireditve, razpečati čim več srečk. Veliki župan ljubljanske oblasti je preložitev Zrebanja uradno dovolil ter se bo isto nepreklicno izvršilo dne 1. marca pod državno kontrolo. Bratje, razprodajalci srečk, naj to obvestilo vzamejo na znanje ter naj se z vso požrtvovalnostjo oprimejo razpečavanja srečk. Le tedaj, če bodo razprodane vse srečke, ki nudijo krasne in dragocene dobrote, bo uspeh savezni loteriji zagotovljen, sicer tudi od tega podjetja ne smemo pričakovati dobička. Obvestite tudi one, ki so srečke že kupili, da je Zrebanje nepreklicno dne 1. marca prihodnjega leta, da ne bodo v dvomu.

Kako sem potoval na Njegoš

Letošnjim spominskim dnevom na Njegošu in Lovčenu sem se pridružil tudi jaz s svojim skromnim jubilejem — petnajstletnico, kar sem kot idealen dijak stopil na svobodna Črnogorska tla.

Bilo je pod jesen leta 1913., ko sem vzel v roke popotni leš in mahnil proti jugu. Med našo mladino je takrat vrelo, slutnje mladih src so se oblikovale v želje in hotenje, vedeli smo, da stojimo neposredno pred zgodovinskimi dogodki. Policija, ki so jo nekateri naši navdušeni pedagogi imenitno podpirali, je bila že na delu. Mlade junake so že seznanjali z aretacijami in zapori.

Mene je gnalo na jug, ne v deželo oranž in citron, temveč v krasno Črno goro, vso s krvjo prepojeno in na divji Taraboš, ki je čuval in še čuva bajno mesto Skadar.

Nimam namena popisovati, kako močne so bile takrat jugoslovenske omladinske organizacije po Dalmaciji, Bosni in Hercegovini, omenjam le, da sem se čutil idealnosti, borbenosti in odločnosti, ki sem jo opazoval vsepovsod na potovanju.

Ko sem na Sušaku iskal znani **«Boulevard»** in sem povprašal stražnika, se mi je la široko namuzal: **«Tražite Endlichera?»** Kmalu sem stopil v revolucionarni stan najvernejših od vernih. Navdušeni prevratnik in

zarotnik se je pritoževal nad mrzlokrvnostjo Slovencev, pa tudi nad zaletavostjo Hrvatov.

Mimogrede povedano, so igrali ravno nekateri Hrvati v bivši počitniški dijaški zvezi dokaj čudno vlogo. Meni vsaj se je pripetilo, da so me v dveh krajih, kjer sem se zglasil radi prenočišča, kratkoma nagnali in mi še nekaj pretili s policijo, ko sem se skliceval na to, da so vpisani v počitniško zvezo. To je bilo v Obrovcu in Metkoviću.

Po daljši odisejadi sem srečno došel do Ercegnovega, odkoder sem krenil v Krivodol, znane po svoji divji romantiki in nepogrešljivih strelcih. Visoko v gorah najdem pri pravoslavnem papu rojaka in tovariša Janžeta N., ki je bil pravkar primahal iz Črne gore in se vračal proti domu. Onim ljudem tam doli se je čudno zdelo, da potujemo Slovenci kar posamič, zakaj Hrvati so imeli navado, da so romali v skupinah, vsaj po trije.

Drugi dan pozno v noč sem vkorakal v Kotor, lačen, žejen in truden. Imel sem smolo: Vse gostilne so bile že zaprte. Kam naj se denem? Kam naj položim k počitku svoje izmučene ude? Tavam po mestecu in izven njega, ko pa mi je bilo vsega že preveč, zlezem preko visokega zidu, češ, kjer je zid, je morda tudi vrt, kjer bi se dalo nočevati. Prilezem do ozke terase, nad katero se je dvigal zopet zid. Prelezem še to steno, ko mi nenadoma zadoni v uho glasan: **«Halt! Wer da?»** Pred menoj se pojavi vojak z naperjeno puško. V prvem presenečenju mi uide iz ust pristen slovenski: **«Jest!»** Vojaku je bilo to premalo, ponovil je klic in vprašal: **«Woher?»** Junaško se mu odrežem: **«Aus Krain.»** **«A so, vom Rhein!»** mi odvrne možak, Nemec iz Češke, kakor mi je povedal kasneje. Medtem se mi je približal, še vedno pročeč proti meni **«puškico nabasano»**. Bil je dober človek, ko sem mu pojasnil, kako in čemu sem pripeljal sem, mi je povedal, da nisem nikjer drugod kakor v kotorski trdnjavi ter da imam srečo, da se mi ni zgodilo kaj hudega. Nato me je povedel iz trdnjavskega ozidja in mi voščil srečno pot.

Bil sem zopet na cesti. Blodil sem še nekaj časa po ulicah in obali, ko sem opazil iz neke hiše luč. Približam se, res, bila je gostilna. Vstopim in brez ovinkov poprosim za prenočišče. Krčmar me prav tako brez ovinkov zavrne, češ, da nima koncesije za prenočišče, obenem se ozre na par zakasnelih gostov, meni pa zašepeta: **«Čekajte!»** Ko je odpravil goste, je prisedel k meni in me povabil, naj le prenočim pri njem. Prej da me je moral zavrniti, da bi ga kdo ne ovadil. Bil je namreč izseljenec iz Srbije, odkoder so ga pregnali Obrenovići in je bil tu, v Kotoru, pod policijskim nadzorstvom.

Tako sem lepo prenočil, drugi dan pa krenil po bližnji navzgor preko Krška na Njegoš. Megla je deloma še krila morje in zalive, ko sem se vzpenjal po skalnatih stazah med utrdami proti svojemu cilju. Kmalu je začelo pripekati sonce, ki je žgalo prav neusmiljeno. Tako nekako sredi pobočja sem naletel na močan vir. Ko sem se odžejal, sem nadaljeval pot, ki me je bolj in bolj utrujala. Saj ni šala lezti tako-le par ur po stazah, da so se mi noge lomile, in pa v taki vročini!

Ko sem se obrnil in opazoval pokrajino, se nenadoma pojavi pred menoj gorostas Črnogorec. Po par besedah me vpraša, če imam revolver. Bil sem v resnici v zadregi in čudne misli so mi navdale glavo. Če mu rečem, da ga imam, mi ga mogoče vzame, če pa odgovorim, da ga nimam, me pa morda napade. Slednjič mu le pritrdim, in mož me pouči, da se sme orožje v Črni gori nositi vidno. Vtaknem si svoj **«šestometak»** za pas in složno sva potem koračila s Črnogorcem proti Njegošu.

V Njegošu me niso sprejeli nič kaj bratsko, temveč me na stražnici temeljito iz-

prašali in ogledali. Menda so se bali vohunov. No, to mi ni vzelo dobre volje in že na večer sem počival prav vesel in zadovoljen v Cetinju. F. P.

Kaj bo z vašo dušo?

Smešna dogodbica.

Kmetu Pogladežu je umrla njegova pre-dobra, včasih, kakor je nam zatrjeval, tudi presitna Špelica. Žena je presila moža v bolezn, naj jo slovesno pokoplje in naj **«gospod»** ob pogrebu, ko jo bodo nesli na pokopališče, pojejo **«miserere»**. Mož je vse to vestno opravil. Po opravi pa je stopil k župniku in ga vprašal za račun. Nesrečni vdovec se je kar popraskal za ušesi, ko mu je povedal, da slovesni pokop stane 25 goldinarjev. Pa kaj je hotel. Če se je še tako praskal za ušesi, nič ni pomagalo: ob enega telička je bil, kakor bi z žeblijem zabil.

Mislil si je, ko je odhajal iz farovža: **«Ej, gospod, dan povračila je še vedno zadaj!»**

Prišel je čas, ko je bilo treba orati in sejati žito. Ker je imel župnik posestvo, je seveda tudi sejal. Prav takrat pa ni mogel orati hlapec z domačo živino, ker mu je en konj obolel. Zato je poslal po Pogladeža, da bi mu oral.

Ves dan je kmet veselo žvižgal in po-peval, ko je oral župniku. Župnik pa ga je opazoval od daleč, kadeč fino dišečo cigaro, pa si je mislil: **«Le pogledajte, kako so ljudje zadovoljni, čeprav se ves dan trudijo in mučijo.»**

Zvečer po večerji pa je pozval župnik Pogladeža k sebi na račun. Ni se malo začudil, ko mu pove kmet, da računa 25 goldinarjev od dneva.

«Bog nas varuj, Matevž, kaj pa vendar mislite? Kaj bo z vašo dušo? To ni krščanski račun!»

«Gospod župnik, ali vas skrbi, kaj bo z mojo dušo? Jaz pa vas vprašam, kaj bo z vašo. Le pomislite: Ko ste vi pokopavali mojo ženo, ste vse opravili v pol ure in bili ste sami. Jaz sem pa ves dan težko delal, pa ne sam, temveč še dva moja konja. Bili smo torej trije, vi pa sami...»

Na te besede ni župnik ničesar več odgovoril. Z veliko nevoljo mu je odšteli denarje, pa prav globoko vzdihnil, ko je Pogladež odšel ves zadovoljen, da je enkrat tako ukanil župnika.

Anton Stražar.

Osveta moža — sovražnika deške frizure.

Pred kratkim je sodišče v Dijonu obsodilo nekega brivca, ker je odrezal lase neki 15letni deklici, ki se je ostrigla na deško frizuro brez dovoljenja svojih roditeljev. Sedaj se zbija v Franciji razne šale o tem, da bodo morale deklice prinesiti brivcu dovoljenje očeta ali varuha, da ji dovoljuje ostrigati se po novi modi. Istotako da bodo morale prinesiti tudi omožene žene od svojih mož. Celo nevarno je za žene, da si dajo ostrigati lase brez moževega dovoljenja, kar nam potrjuje naslednji dogodek, ki se je pripetil neki ženi v majhnem normandijskem mestecu. Žena je imela krasne lase, ki so bili v njen in možev ponos. Nekega dne ji je prišlo na misel, da bi bila tudi ona mnogo lepša, ako bi imela kratke lase. Ne da bi se prej o tem sporazumela z možem, je odšla k brivcu in se ostrigla na deško frizuro. Ko je prišla domov, je mož skoro omedlel zaradi tega čina žene, smatrajoč njeno dejanje za vandalizem. Sklenil je, da se maščuje. Neko noč, ko je njegova žena trdno spala, je vzel stroj za striženje las in jo popolnoma ostrigel. Ko se je žena zjutraj zbudila in opazila možovo maščevanje, je odšla takoj na sodišče in sedaj pričakuje prebivalci majhnega mesteca zanimivo pravdo za ločitev zakona.

ZANIMIVOSTI

ZA ONE, KI SE ŽENIJO.

Pred nekaj dnevi se je v New York povrnil znani ameriški sodnik Sabbath, ki v Ameriki slovi za strokovnjaka v zakonskih zadevah in predvsem v ločitvah zakona. Sodnik Sabbath je več mesecev potoval po Evropi ter v posameznih državah proučeval obiteljsko življenje in razmere med zakonci. Na vprašanje nekega novinarja je Sabbath opisal svoja opažanja ter je svojo izkušnjo izrekel v nastopnih besedah:

«Naj se nihče ne ženi, preden ne dopolni 25 let. In preden se poročiš, bodi vsaj šest tednov zaročen. Treba se je brez hlinjenja medsebojno spoznati. Ako pa v zakonu nikakor ni mogoče doseči soglasja in se želiš ločiti, zaupaj poprej svoje težave kaki tretji povsem nezainteresirani osebi ter uvažuj njene nepristranske nasvete.»

Sabbath je končno izjavil, da se po njegovem mnenju ločitev zakona izvršuje najbolje v Franciji, Švici in Češkoslovaški, kjer morajo sodišča uporabiti vsa sredstva, da dosežejo ponovno slobo med zakoncema. V Ameriki pa je čisto drugače, kajti tam se ločitev zakona lahko doseže na enostaven način. Zato je v Ameriki toliko lahkomišelnih zakonov, ki se običajno končujejo z ločitvami. Sabbath se nadeja, da bo tudi Amerika kmalu sprejela tak ločitveni postopek, kakor ga imajo navedene države.

IZVRŠITEV SMRTNE KAZNI V ZAGREBU.

V ponedeljek ob 6. zjutraj je bil radi zločina umora in ropu ustreljen na smrt obsojeni vojak Edvard Sladović. V petek dopoldne so mu prečitali pred divizijskim sodiščem sodbo vrhovnega vojaškega in kasacijskega sodišča v Beogradu. S to razsodbo se je potrdila smrtna obsodba prvega sodišča. Po prečitani sodbe je Sladović mirno podpisal protokol ter pristavil kratko: «Deset let prej ali deset let pozneje, vse eno je.» Na vprašanje, če je razumel sodbo, je odgovoril: «Sem.»

V svoji celici je v soboto in nedeljo Sladović sprejemal posete. Sladović je zastaven kmetski mladenič. Novinarji so ga zaprosili za dovoljenje, da ga smejo fotografirati. Dovolil je, toda pod pogojem, da mu izroče več fotografij, ki jih hoče razdeliti svojim prijateljem v spomin. Ker nima niti očeta niti matere niti sestre niti brata in drugih sorodnikov, ni Sladović nikomur pisal. Novinarjem je pripovedoval, da vse svoje življenje ni bil nikdar kaznovan in da ni nikdar imel kaknega spora s policijo, orožništvom ali sodiščem. Kako je prišlo, da je ubil seljaka Harndta v Husanju in oropal njegovo ženo, sam ne more pravilno opisati. «Prišlo je tako, kakor je Bog hotel. Vse sem prepustil sedaj božji volji. Ker sem napravil zločin, sedaj čakam na milost božjo in na odrešitev iz tega težkega stanja,» tako je modroval Sladović.

Sladović je v nedeljo še zaprosil, da mu prinese svinjsko pečenko, zeljato solato, steklenico črnega vina in močnate jedi.

V ponedeljek ob 5. zjutraj je Edvard Sladović zapustil samotno celico, ki se nahaja v garnizijskem zaporu v Novi vesi. V zaprtem sanitetnem vozu pod močno eskorto so Sladovića odpeljali na vojaško strelišče v Maksimiru. Vstop na strelišče je bil omejen le na 200 oseb. Sladović je krepkih korakov stopil k odprtemu grobu ter še enkrat mirno poslušal smrtno obsodbo, ki mu jo je prečital vojaški sodnik. Nato so mu hoteli zavezati oči. Prosil jih je, naj mu jih ne zavežejo, končno je popustil, da so mu jih zavezali. Pred izvršitvijo sodbe je še enkrat mirno in

skesano dejal, da je storil težak zločin, zato mora pretrpeti težko kazen. Prosil je vse navzoče, da mu oprostijo. Na povelje komandanta vojaške patrolje je oddelek mož oddal pet strelcev, ki so Sladovića zadeli naravnost v srce. Bil je takoj mrtev.

ZAGONETNA SMRT.

Nedavno je v Bihaću v Bosni preminul tamošnji ugledni veleposestnik Živko S. Po njegovi smrti so se po Bihaću razširile vesti, da ni umrl naravne smrti; kmalu nato se je tudi izvedelo, da se je jelo za zadevo zanimati državno pravdnštvo. O zadevi, v katero sta vpleteni tudi dve Slovenki, pišejo listi naslednje:

Anton S., oče pokojnega veleposestnika, je zapustil vso svojo posest svojemu sinu Živku, dočim sin Vlasto ter ostala rodbina niso podedovali ničesar. Pokojni veleposestnik Živko je bil s svojima bratoma Stipom in Vlastom za časa vojne na fronti, doma pa je ostal edino oče Anton. Njegovo gostilno je vodil nekaj časa Slovenec Vinko Kuhar z ženo Katico. Ko je umrl stari Anton S., sta se zakonca Kuhar ločila. Vinko Kuhar je odšel v Brod na Savi, kjer je čez nekaj mesecev umrl, njegova žena pa se je poročila z Živkom S., ki se je vrnil iz vojne in podedoval po očetu svoje posestvo. Živko S. je bil zastaven človek, zdrav kakor riba v vodi. Sprva je rad zahajal v družbe znancev in prijateljev, kasneje pa se je pričel vsem odtujevati.

Pred pol letom je pričel bolehati. Bil je v nekem zagrebškem sanatoriju in v raznih zdraviliščih, nato pa se je vrnil domov. Legel je v posteljo. Žena ni puščala nikogar k njemu, češ, da je Živku zdravnik prepovedal posete. Tudi je na vrata dala nabiti napis: «Vstop prepovedan!» Ko so se za časa Živkove bolezni, še bolj pa po njegovi smrti širile vesti, da ni umrl naravne smrti, je državno pravdnštvo odredilo izkopanje trupla, ki je bilo nato secirano. Srce in želodec sta bila poslana kemično-analitičnemu zavodu v Zagreb. Kaj je na stvari resnice, bo pokazala razprava.

Dalje je razširjena vest, da je 18letna sobarica Erna Kržetova, rodом Ljubljanka, izginila iz Bihaća popolnoma nenadoma in to baš dan pred smrtjo svojega gospodarja. Kržetova bi vsekakor mogla podati važne podatke o življenju svojega gospodarja ter o vsem, kar se je dogajalo v hiši. Oblastva zanima sedaj, kje se nahaja Kržetova. Pokojni Živko S. je zapustil vse svoje imetje, baje 6 do 7 milijonov dinarjev, svoji ženi Katici.

Vsekakor je zanimivo, kaj bo nadaljnja preiskava dognala.

ZGODOVINA MOHAMEDANSKE VERE.

Med šestim in sedmim stoletjem so vladale v Arabiji velike verske zmešnjave. Bile so tam razne židovske in krščanske sekte, politeisti in drugi. Središče politeistov je postala sčasoma Meka v srednji Arabiji, kjer so častili črni meteor, ki je padel z neba in je bil prvotno baje bel. Črn je postal baje zato, ker so živeli v tistem kraju grešni ljudje. Iz arabskega plemena Kurejšitov je izšel oznanjevalec nove vere Abul Kasem ben Abdulah. Rodil se je v aprilu 571. v Mekki kot sin trgovca Abdulaha in Amine. Ker je kmalu izgubil roditelje, je skrbel zanj stric Abu Talib. Postal je trgovec ter se poročil s Hadiždo, s katero je živel več let v srečnem zakonu. Na svojih trgovinskih po-

tovanjih je prišel v stike z oznanjevalci najrazličnejših veroizpovedanj, in ko je opustil svoj trgovski poklic, se je začel pečati z verskimi vprašanji. Mudil se je često v votlini blizu Meke, kjer se je postil. Tu je videl Alaha, ki ga je določil za svojega preroka.

Leta 610. je začel oznanjevati svoj nauk, češ, da je Alah edini bog in da je Mohamed njegov prerok. Izpremenil je tudi svoje ime v Mohamed, kar pomeni vzvišeni, pobožni. Kurejšiti niso bili zadovoljni z novo vero in zato je odšel Mohamed 16. julija 622. iz Meke v Jatribo, ki jo je pozneje imenoval prerokovo mesto. Tu je našel mnogo pristašev in je začel širiti islam (mohamedansko vero) z ognjem in mečem.

Premagal je leta 624. svoje nasprotnike pri Badru, naslednje leto je bil pa sam premagan pri Ohodu. Šele leta 630. je osvojil Meko in jo proglasil za sedež nove vere. Umrl je kot duhovni in posvetni vladar Arabije, ki jo je s svojim organizatoričnim talentom ujedinil in pridobil za novo vero. Po njegovi smrti leta 632. je postal kalif ali prerokov naslednik njegov svak Abu Bekr. Ta je dal zbrati vse Mohamedove nauke po pismouku Saidu v eno knjigo, Koran, ki obstoji iz 114 sur in predstavlja zbirko pravnih, verskih in sodnijskih postav, polnih citatov iz krščanskega sv. pisma.

Mohamedova vera je izredno prikladna za duševnost tamošnjega prebivalstva. Nauk o tem, da je človeku že vse vnaprej določeno, je bil ljudem dobro došel, ker se jim ni bilo treba za nobeno stvar na svetu brigati. Glavna načela Mohamedove vere so: Veruj, da je Alah edini bog in da je Mohamed božji poslanec; moli in dajaj vbožnost, potuj vsako leto v Meko. Svojim vernikom obeta Mohamed raj, poln razkošja. V raj pride vsakdo, ki pade v boju za vero. Mohamed ne priznava socialne ali narodnostne razlike. Pred Alahom so vsi ljudje enaki. Islam ima zdaj nad 200 milijonov pripadnikov.

EVROPSKA VELIKA MESTA.

Velika angleška statistika nam v popolnem in zanimivem pogledu podaja razvoj modernih mest v Evropi. Če se malo bolj natančno pogledimo v labirint števil, vidimo takoj, kako stremi podoželno prebivalstvo z dežele v mesta. Mest s prebivalstvom nad 100.000 je sedaj v Evropi 217. Kje si zadaš, Ljubljana; 53.000 duš šteješ, s predkraji pa 65.000.

Primerjajmo prebivalstvo dežele s prebivalci mest in vidimo, da stanuje na Angleškem vsak drugi človek v velikem mestu, v Avstriji vsak tretji (Dunaj), na Nemškem, v Belgiji in Holandiji vsak četrti, na Danskem vsak peti, v Švici vsak šesti, v Franciji vsak sedmi, na Švedskem vsak osmi in v Italiji vsak deveti. Samo po eno veliko mesto imajo Bolgarija, Danska, Estonka, Finska, Litva, Norveška in Turčija. A Kopenhagen na Danskem ima isto vlogo kot Dunaj v Avstriji, več kot vsak peti Danec stanuje tam. Mala Belgija ima pet velikih mest, Italija štiriinajst, Francija sedemnajst, Rusija 23, Nemčija 46, Anglija 50.

V Jugoslaviji, ki ima 12 milijonov prebivalcev in tri mesta z več kot 100.000 prebivalci (Beograd 112.000, Zagreb 108.000, Subotica 102.000, skupaj 322.000), stanuje v velikem mestu šele vsak 38. človek.

Mest, ki imajo nad pol milijona ljudi je v Evropi 32. Največja so: London (7.480.000), Berlin (4.124.000), Pariz (2.987.000), Moskva (1 milijon 900.000), Dunaj (1.865.000), Carigrad (1 milijon 106.000), Hamburg (1.087.000), Varšava (1.040.000), Budimpešta (926.000), Birmingham (840.000), Bruselj (835.000), Glasgow (785.000), Liverpool (747.000), Manchester (714.000), Neapol (723.000), Madrid (645.000), Köln (635.000) itd.

ODKOPANINE IN SKRITI ZAKLADI.

Globoko doli pod mestom San Antonio v deželi Teksas (Amerika) mora biti podzemsko jezero. Ko so izkopali pred par tedni 170 m globok arteški vodnjak, so dobili v vodi slepe ribe, namesto oči so imele majhne izbočine. Take ribe so dobili tudi v Mamutovi votlini v državi Kentucky. V Sahari so pa izkopali zadnjič vodnjak, in ko je brizgnila voda ven, so prišle na dan tudi ribe in kar je najbolj čudno, s pravimi, zdravimi očmi.

V Teksasu je v grofiji Rockwall velikansko skalovje. Saj je Rockwall angleška beseda za skalnato steno. Že pol stoletja se pripravajo, ali je to skalovje delo narave ali delo človeških rok. Leta 1854 so prvi odkritelji našli v skalovju sledove malte; sedaj je pa prišel tja grof Kuhn, ki je bil kopal že na razvalinah Kartagine, in pravi, da je dobil v Rockwallu ostanke obzidja predzgodovinskega mesta. To mesto je starejše kakor Kartagina ali Mehiko. Bogati polkovnik Franc Holland je dal grofu 100.000 dolarjev za nadaljno izkopavanje; prepričan je, da so pod skalami sledovi praameriške civilizacije nedoumne višine.

V vodnjaku kmečke hiše v Megari na Grškem so našli te dni zlomljene dele bakrenega kipa. Kmet je kip najbrž kje izkopal in ga je skrnil v vodnjak, da bi ga ob priliki prodal. Ko so oblasti za to zvedele, so iskale naprej; in res so dobili v bližini še en starodavni grški kip iz bakra. Strokovnjaki pravijo, da sta dva kipa morda celo slovita bakrena kipa kiparja Lisippa, ki ju je starogrški Baedeker Pavsanijs leta 170. pred Kristusom v Megari občudoval in popisal ter popisu pridelal zvezdico, znak, da sta kipa med največjimi znamenitostmi tedanjega časa.

Vsa Južna Afrika je vznemirjena. Našli so sto kilometrov širok pas zemlje, poln platine, v okraju Lydenburg v državi Transvaal. Tako vrvenje in podenje je sedaj tam doli, kakor je bilo v odkritju kovin doslej samo še enkrat samkrat: v Kaliforniji leta 1848, ko so odkrili zlate žile.

Vendar enkrat se je napravila akcijska družba in sicer na Angleškem, da bo dvignila 25 milijonov funtov vredni zaklad, ki že 223 let leži na dnu zaliva Vigo na Španskem. In sicer ne: »najbrž« leži, ampak »zares« leži. Zgodovina pravi, da je leta 1702 pred mestom Vigo potopilo angleško brodovje ladje španskega »srebrnega brodovja« prihajajočega iz mehinkanskega mesta Vera Cruz. Angleški mornarji pod poveljstvom podadmirala Hopsona so naplenili takrat 200.000 funtov, vse drugo pa leži na dnu morja. Samo enkrat, leta 1825., torej ravno pred sto leti, je neki škotski pustolovec dvignil del zaklada in s tem dokazal, da je zaklad res še v morju. Z našimi modernimi sredstvi se dosedaj še niso spravili na to delo, čeprav se je o bogastvu v zalivu napisalo že več knjig.

× Pozdrav mesecu z raketo. Ameriški profesor dr. Goddard je po dolgih poizkusih sestavil raketo, ki jo namerava začetkom decembra sprožiti na mesec. Strokovnjaški krogi so mišljenja, da je Goddardov načrt smatrati za povsem resen. Raketa ima obliko torpeda ter je tako sestavljena, da bodo v naglih presledkih vršče se eksplozije zadobile toliko moč, da prodro težišče zemlje. Prihod rakete na mesec bo raketa naznanila z velikansko eksplozijo, ki jo upajo naši zvezdoslovci opaziti skozi orjaške daljnogleda. Raketo izstrele v mlaju, ko je lunina površina temna. Goddard je izračunal, da bo raketa letela kvečjemu 186 ur. Goddard izdeluje raketo že tri leta. No, bomo videli, kaj bo.

× Stoletnica sveče. Starejši ljudje se še spominjajo časov, ko so po naših kmečkih hišah svetili le s trskami, ki so jih zataknil v »primoža«. Petrolejske svetilke in sveče so se udomačile pri nas jako pozno, še pozneje seveda plin in elektrika. Voščene sveče smo sicer poznali, toda le v cerkvi, za doma pa so bile predrage. Stearinske sveče pa so prišle k nam skoro istočasno kakor petrolejke. In vendar so stearinke vseh vrst znatno starejšega datuma kakor

petrolejske svetilke, ker jih je iznašel ravno pred 100 leti znameniti francoski kemik Chevreuil (izgovori: Ševréj).

× Strela udarila v zakonsko posteljo. V Vranovi se je pripetila pri devih zadnjih dni naslednja nesreča. Treščilo je v hišo kmeta Kozaja in sicer v posteljo, v kateri je spal Kozej z ženo. Mož je bil na mestu mrtev, žena pa je dobila težke poškodbe. Petletna deklica, ki je med njima ležala, je ostala na čudovit način nedotaknjena. Hiša, v katero je treščilo, je pogorela.

× Kakšna bo zima. Včasih so koledarji in pratike imeli najvažnejši cilj v tem, da so prekovali vreme in letino. Dandanes pa so ljudje že bolj maloverni in ne verjamejo ne pratiki ne barometru, marveč le lastnim opažanjem. Nekoliko pa vseeno zaupajo vremenoslovcem. Posebno letos svet verjame njihovim napovedi, da bo zima vrlo ostra. Nekateri celo pravijo, da bo letošnja zima še hujša od one v letu 1767., ko je tudi po globokih vodnjakih zamrznila voda. Znani angleški zvezdoslovec Shaw pa je vobče prepričan, da po letošnji zimi ne bo več lepih let, da bo lepih dni le malo, dežja pa obilo. Toda njegova črnoglednost je vsekakor pretirana.

× »Chemin des Dames«. Tako se imenuje kraj, kjer je svetovna vojna divjala v najhujših svojih grozotah. Na tem ozemlju je padlo na tisoče francoskih in nemških vojakov v najhujših mukah, kar jih je iznašla moderna vojna tehnika. Granat in letalskih bomb je vsak dan kar deževalo, preko razrite in razbite planote pa so se valili drug za drugim gosti valovi duševnih strupenih plinov. To ozemlje namerava sedaj vzeti v najem neka angleška družba, ki bo vse neštete podzemeljske rove, hodnike in votline očistila, vse še ohranjene vojne predmete postavila tja in tako, kjer in kakor so stali v vojni in celo ozemlje ogradila. Tako bo nekdanje bojišče izpremenjeno v pravečati naravni vojni muzej, ki bo še poznim rodovom pričal, v kakšnem obupnem položaju so vzdržali ljudje cele mesece, dokler jih ni doletela nagla smrt. Za čuvanje muzeja in za vodnike bodo postavljeni vojniki in invalidi 152. francoskega pešpolka, ki je pretrpel pri zavzetju tega ozemlja najhujše izgube.

× Koliko nese tihotapsivo alkohola. V malem mestecu Cuyahoga na ameriško-kanadski meji živi okoli 3000 oseb le od tihotapstva z alkoholom. V svoje tihotapsko podjetje so podjetni meščani vložili 150 milijonov dolarjev kapitala. Lansko leto je podjetje vrglo 60 milijonov dolarjev dobička, ki so ga razdelili med družabnike. Za advokate in za sodnijske stroške so plačali 1.974.000 dolarjev. Neki advokat, ki se je specializiral samo za zagovarjanje tihotapcev, je zaslužil v zadnjih dveh letih 120.000 dolarjev.

× Kako v Benetkah kradejo. Nekdanjemu grškemu mornariškemu ministru so ukradli v Benetkah obesek, vreden 1000 lir. Na Markovem trgu so tatovi potegnili iz žepov listnico Poljaka Alšerja in Čeha Kiršena. Na parniku, prihajajočem od Lida, so ukradli Robertu Hofmannu iz Ljubljane 1052 Dinarjev in 1000 francoskih frankov. Francozu Carlonu so v doževi palači ukradli listnico s 7500 lirami. Ogrski general Panafoti je prenočeval v »Albergo Nazionale«. Ko se je zbudil, je pogrešil 970 lir, pol milijona ogrskih kron, uro z verižico in vso obleko. Tat se je bil splazil v sobo skozi odprto okno. Vse to se je zgodilo tekom 12 ur.

× Katere živali se ne dajo udomačiti. Razmeroma je le malo živali, katere se je človeku posrečilo udomačiti. Zanimivo je, da se udomačenju ne upirajo največje in najmočnejše živali, temveč razmeroma majhne in slabe. Tako n. pr. se še ni posrečilo udomačiti afriškega divjega psa. Tudi kasmanski volk se ni dal udomačiti. Ves dosedanji trud, da bi udomačili te dve divji živali, je bil doslej čisto brez uspeha, zakaj oba kažeta slej ko prej divjo svojo zverinsko čud, dasi se dajo vse ostale vrste divjih psov in celo volkov, če pridejo v prave roke in niso prestare, ukrotiti. Jako naporno je udomačiti cebro. Izkušeni krotilci pravijo, da je laglje ukrotiti slona, da, celo leva in tigra, kakor to navidezno krotko žival. Popolnoma nemogoče je ukrotiti črnega jaguarja, tudi če pride še čisto mlad krotilec v

roke, zakaj svoje divje in potuhnjene narave ne opusti nikoli. Isto se lahko reče o leopardu, ki se s človekom sprijazni sicer začasno, ali naposled udari iz njega zverinska njegova narava. In ameriški ris se tudi doslej ni dal ukrotiti in udomačiti.

× Zamorski kralj. Brez posebnih napovedi in sprejemov je nedavno dospel v Njujork črni kralj Nana Amoah III. Nikakor pa v tem ogromnem mestu ni ostal neopažen. Listi prinašajo o njem vsakojake podrobnosti. Nana Amoah III. je vladar velikega zamorskega plemena v srednji Afriki. Njegova rodbina vlada tam že od 16. stoletja, zato kralj Nana lahko upravičeno zatrjuje, da pripada eni najstarejših vladarskih hiš. Splošno pa je zelo skromen. Potuje brez vsakega spremstva. Ker si na ladji ni dal pravočasno rezervirati spalnice, je prenočeval kar na skupnem ležišču z mornarji in delavci. Star je kakih 50 let in je dospel v Ameriko pogledat, kaj delajo njegovi črni bratje. Ima štiri sinove, toda nasledoval ga ne bo nihče teh, ker pri zamorcih velja za prestolonaslednika sin kraljevega brata.

× Duhovnik, ki ni vedel za svetovno vojno. Najstarejši duhovnik na Angleškem je protestantovski pater Kristofor Cook. Dopolnil je 101. leto in je že preko 70 let dušni pastir male osamljene župnije Mamhilit v severni Angliji. Sivolasi duhovnik je pred nekaj dnevi dospel v London in ob tej priliki beležijo londonski listi dejstvo, da mož ni nikoli slišal o svetovni vojni. Že preko deset let se ni umaknil iz svoje župnije, kjer ga je v glavnih župnijskih brigadah nadomestoval njegov sin, ki tudi že ima 70 let. Gospodinjstvo pa jima vodi vnukinja. Življenje v tej samotni župniji je tiho in tako je bilo mogoče, da se oče in sin nista nikoli razgovarjala o svetovni vojni, ker zadnjih deset let večji del samo čitata knjige in molita. Zdaj šele, v Londonu so starčku podrobneje pripovedovali o strahotah svetovne vojne. In vzdihnil je: »Bog v nebesih, ves svet si kaznoval, samo meni si prizanašal!«

× Novinarjevo premoženje. V Tenasu je nedavno odložil svoje mesto urednik nekega krajevnega lista, ko je bil prej naložil v hranilnici 50.000 dolarjev. Svojim prijateljem je vesel izjavil, da hoče poslej mirno in udobno živeti od svojega kapitala. Tovariši so ga radovedno vprašali, kako je vendar mogel kot novinar spraviti skupaj tako čedno vsoto. Srečnik jim je odgovoril: »Trideset let sem kot novinar vršil svojo dolžnost; vedno sem trdo delal in si nisem privoščil nobenega pokoja in oddiha. Vsa leta sem varčeval in nisem izdal nobenega centa nepremišljeno. Tako sem mogel, ko mi je nedavno umrl stric in mi zapustil 49.999 dolarjev in 50 centov, priložiti iz svojega 50 centov in naložiti v hranilnico polnih 50.000 dolarjev. Tovarišem priporočam, da moj sistem posnemajo!«

× Diamant »Orlov«. Največji okrasek ruskega carskega žezla je bil svetovnoznani diamant »Orlov«. Žezlo je bilo narejeno iz samega zlata in je bilo 94 cm dolgo. Krasilo pa ga je poleg diamanta »Orlova« še 16 velikih smaragdov, 360 rubinov in 268 manjših izredno čistih diamantov. Diamant »Orlov« ima tri centimetre v premeru in tehta 194 karatov. Po velikosti in krasoti ga nadkriljuje le »Kohinoor« v angleški kraljevski kroni. Sovjetska vlada je sklenila, da bo celo carsko žezlo z vsemi dragulji in z »Orlovom« vred prodala.

× Vladarji — abstinentje. Da so predsedniki Združenih držav, Avstrije, Češkoslovaške in Finske abstinentje, je znano. Nedavno je tudi predsednik Čile, Arturo Alessandri, o priliki vseameriškega kongresa v Santiagu zastopnike časopisja pozdravil z besedami: »Poudarjam dejstvo, da je v kozarec, s katerim Vam nazdravim, čista voda, edina pijača, ki sem jo v svojem življenju zaužil. Vlada naše dežele je sestavljena iz zdravih mož, ki so vsi prežeti volje pomagati človeški družbi. Člani vlade imajo dolžnost, vedno in povsod odstranjevati razne škodljive vplive na državljane. Med temi škodljivimi vplivi igra alkohol najopasnejšo vlogo, predvsem zato, ker uničuje najboljše moči človeške družbe.«

ŽENSKI VESTNIK

Zenska moda in bolezni

Mogoče se boste malo čudili, pa je vendarle res, da imata moda kakor blago, iz katerega je obleka napravljena, gotov vpliv na človeško telo.

Zadnja leta se zdravniki čudijo, da je v današnjih časih pri deklicah zelo redka bledica, dočim je bila ta bolezen koncem minulega stoletja v zdravniški praksi na dnevnem redu. Ugovarjati bi se dalo, da naši zdravniki, ki natančneje preiskujejo kri, ne ugotovijo tako pogosto bledice kakor njihovi predniki. Vendar pa ostane odprto vprašanje, zakaj so opažali v prejšnjih časih bledico samo pri deklicah in zelo redko ali skoro nikoli pri dečkih. Danes je znano, da je povzročal bledico steznik (korzet), ki je stiskal telo v pasu. Ko je moderna doba opustila to nezmisljenost, je izginila tudi bledica. Žal smo pa dobili namesto bledice drugo bolezen.

Pri mladih ženah in dekletih opažamo pogosto na mečih nenavadno rdečo, trdo in nagubano kožo. Ta bolezen se pojavi pri ženskah večinoma med 14 do 20 letom. Zanimivo je, da se je pojavila ta bolezen, odkar so začele ženske nositi kratka, komaj malo preko kolen segajoča krila in svilene, tenke, luknjičaste nogavice, ki ne morejo varovati kože na nogah vpliva hladnega vremena.

V splošnem pa je današnja moda, ki ne dovoljuje, da navlečete nase cele kupe cunj, zelo higijenična in pogoduje zdravju. Samo, kadar je hladno, bi ženska nedvomno ne smela biti tako lahko oblečena, kakor zapoveduje moda.

Za kuhinjo

Jabolčna pogača s snegom. Bolj na tanke rezine narezana, že prej olupljena jabolka potresi s pestjo sladkorja in malo limonove lupine, 6 dkg vinskih jagodic in eno žlico ruma ter mešaj. Napravi drobljivo testo iz 30 dkg moke, 15 dkg presnega masla, 10 dkg sladkorja ter treh kuhanih in pretlačenih rumenjakov, 6 dkg stolčenih mandeljnov, enega jajca in nekoliko mrzle vode. Iz tega hitro naredi testo, ki ga malo zvaljaj. Odreži za pol prsta debelo krpo, potresi jo s sladkorjem, na vrh položi jabolka, ki jih imaš že pripravljena, in pusti, da se speče. Potem naredi iz dveh beljakov sneg, primešaj mu 10 dkg sladkorja, deni ga čez pečeno pogačo, potresi dobro s sladkorjem, poskropi prav malo z vodo in postavi za kratek čas v pečico. S tem se lahko pokažeš na kakšni gostiji.

Piškotji iz otrobov. Pripravi pol čaše otrobov, eno in pol čaše moke, pet žlic pecivnega praška, dve žlici sladkorja, tri četrtine žlice soli, tri žlice masti in pol čaše mleka. Zmešajte otrobove z moko, kateri ste pridali sol, pecivni prašek in sladkor. Pridenite mast in mleko. Razvaljajte po deski, posuti z moko, tako da bo prilično debelo. Izrežite z rezilcem ter pecite v vroči peči dvanaest do petnaest minut. — K temu omenjamo, da marsikatera gospodinja v naprednejših deželah uporablja otrobove tudi pri peki kruha. Otrobi so močna, redilna hrana, potrebna za telo, kajti vsebujejo takšne snovi, da zdravniki kakemu bolniku predpišejo kruh, ki je napravljen iz moke in otrobov.

Kraljeva pogača. Mešaj 15 dkg presnega masla s štirimi rumenjaki in 15 dkg sladkorja z lupinami od pol pomaranče, dodaj 2 žlici ruma, 7 dkg olupljenih, na listke zrezanih mandeljnov, 7 dkg na drobne kocke zrezanega citronata, 7 dkg rozin in od 4 beljakov trd sneg ter s snegom vred rahlo primešaj 10 dkg moke. Deni v namazan tortni model ter počasi peči tri četrt do eno uro.

Nadevana paprika z zeljem. Papriko obriši, odreži pokrovček in izdolbi seme. Poleg tega zreži zelnato glavo na rezance kakor za solato ter napolni z rezanci izdolbeno papriko. Vsem paprikam pritisi pokrovčke, jih naloži v kozarec in zalij s kisom. Nato kozarec zaveži in hrani na suhem. Nadevana paprika je prikladna k svinjski ali drugi pečenki.

Kaj me gledate debelo?
Ker mi delo gre veselo,
hitro, naglo izpod rok?

Rabim pač »GAZELA« mlo,
ki se peni mi obilo
in ni trdo kakor rog!

Vedno sem se prej trudila,
mnogo časa zamudila,
pa zaman je bil ves trud!

Končno si »GAZELA« mlo
sem kupila in perilo
perem zdaj brez vseh zamud.

× Sloni in avtomobil. Na otoku Cejlonu je neka angleška družba nedavno priredila avtomobilski izlet v tamošnjo pustinja. Naenkrat se pred izletniki pojavi celo krdelo slonov. Eden izmed Angležev je hotel slone preplašiti s tem, da je ustrelil s samokresom. Krogla je v rillec zadela slona, ki je vodil krdelo. Slon je strahovito zatulil in to je bil znak, da je treba napasti avtomobil in predrzne tujce, ki se drznejo v pustinji streljati. Celotno krdelo se je poganjalo proti avtomobilu. Potnikov se je polotil strah in groza, da so se skrivali pod klopi — edino šofer je ostal hladnokrven in je avto tiral z vso naglico preko pustinje. Toda ranjeni slon ga je dohitel in odtrgal pokrov z avtomobila kakor papir. Šofer je tedaj naglo okrenil in pogнал avto skozi celo krdelo. Sloni so se razbežali, narkar avtomobila niso mogli več dohiteti. Rešeni izletniki ohranijo razjarjene slone gotovo v prav blagem spominu.

× Čevljarjeva smola. V nekem manjšem mestu na Češkoslovaškem se je tamošnji čevljar Halik proti večeru podal na sprehod. Pot ga je slučajno navedla na železniško progo, kjer je na nekem mestu opazil, da so vijaki ob tračnici popustili in da bi prvi vlak utegnil zdrkniti s proge. Čevljar je takoj pohitel do prvega železniškega čuvaja, in mu razložil pretečo opasnost. Podala sta se na lice mesta in za silo pričvrstila vijake. Po par minutah je že prisopihal tovorni vlak ter se odpeljal brez nezgode; a da čevljar in čuvaj nista na hitro roko pritrdila vijakov, bi se gotovo bila zgodila velika katastrofa, ker bi tračnice bile popustile, vlak pa bi se zvrnil preko nasipa. Železniški čuvaj je celo stvar javil oblastim in predlagal, naj bi se čevljarju priznala kaka nagrada, ker je preprečil katastrofo. Toda nagrade ni bilo ... pač pa je čevljar prejel sporočilo, da je kaznovan z globo 20 češkoslovaških kron, ker se je šetal po progi, kar je prepovedano. To je pač — čevljarjeva smola.

× Koliko vrst živali in rastlin poznamo. Naravoslovci poznajo danes okoli 466.000 vrst živali. Največ je žuželk, ki jih je 385.000 vrst. Metuljev je 61.000, mravelj 6300 vrst. Ostalo odpade na druge živali. Rastlinskih vrst poznajo okoli 222.000; med temi je le gob okoli 50.000 vrst. Najbrže pa živi in raste na svetu še mnogo nam neznanih živalskih in rastlinskih vrst v krajih, ki so nam še premalo znani.

Dobra jed iz jabolk. Operi in oluplji kakih 12 jabolk ter jim izdolbi iz srede peške z ozkim nožem. Olupe, košček cimeta in kar si izdolblja, deni v dobro položeno kozico ter prilij toliko vode, da so oluplji skoro pokriti. Pusti jih počasi vreti, da se zmehčajo. Potem odcedi, oluplji odstrani in v to vodo deni kakih 15 dkg sladkorja in omenjena olupljena jabolka, pokrij jih ter počasi kuhaj, da se zmehčajo, a ne razkuhajo. Kuhane zloži v rešeto, da se odtečejo. Nato jih deni v skledo; v sredo vsakega jabolka pa daj za pol kavne žlice kake marmelade. Sok pokuhaj na močnem ognju toliko, da se, ako pomočiš žlico vanj ter jo ven vzameš, kapljica, ki je obvisela, strdi. Tako kuhan sok vlij k jabolkom; potem postavi jabolka na hladno za en dan, da se sok strdi. Na ta način se pripravijo jabolka najlaže v jeseni, dokler še niso uležana.

Praktični nasveti

Pečenje krompirja. Preden pečete krompir, ga dajte za petnajst minut v vrelo vodo. Na ta način ga boste, ko bo pečen, dosti laže olupili.

Čiščenje čopičev. Če hočete čopiče temeljito očistiti, jih pomožite v bencin ali terpentini, nato jih pa izmijte z vodo in milom.

ZDRAVSTVO

Negujte kožo. Koža uravnava toploto vašega telesa. Skozi kožo pride vsak dan nekoliko potu. Potenje napolni silno majhne luknjice v koži s kislino, katero je treba odpraviti, da bo koža zdrava in polt lepa. Da spravite s kože kislino, se morate posluževati dobrega mila, ki da mehko milnico ter osvežuje kožo. Vsak dan ali vsaj večkrat na teden bi se morali kopati, odnosno se umiti po celem telesu, da bi se iznebili potu in umazanosti, ki sta se vam nabrala na koži.

Zrnata hrana in otroci. Razen mleka so zrnata jedila najvažnejša hrana, da bo vaš otrok dobrega zdravja. Kuhana zrnata jedila jim dajajte v zgodnji mladosti. Otroci se jih hitro navadijo in jih bodo vedno radi imeli. Presladke in komplicirane hrane jim ne dajajte preveč. Kakor hitro otroka navadiš na sladkarije, ga boš le težko pregovoril, da bo jedel zrnata jedila, ki morajo biti temelj dnevne hrane.

ZA SMEH IN KRATEK ČAS

V šoli.

V prvem razredu ljudske sole so mladi junaki baš pririli do črke »m«. Da bi učitelj glavicam krepkeje vbil v glavo glas »m«, je vprašal, kdo bi mu vedel povedati kakšno besedo, ki bi se začela s to črko.

Oglasil se je Jožek in rekel: »Mačka«.

«Dobro», je pritrdil učitelj: »Ali še ve kdo za drugo besedo z začetno črko »m«?»

Po dolgem tuhtanju se je končno prijavil še Mihec.

«No, le povej!» ga je bodril učitelj.

Mihec: »Maček«.

Se mu ni mudilo.

Gospod Izak Roženkranc se pelje v Varšavo k slavnemu profesorju, katerega hoče prositi za zdravniški nasvet proti revmatizmu v nogah.

Profesor: »Veste kaj, noge bi si pa vsaj lahko umili!«

Izak: »To mi je nasvetoval tudi že zdravnik v našem kraju, pa sem počakal raje, da slišim, kaj mi svetuje zdravniški strokovnjak v Varšavi.«

Previdnost.

Žena (ki mnogokrat menja kuharice): »Jutri pride nova kuharica!«

Mož: »Potem te pa prosim, da mi jo predstaviš takoj zjutraj, ker je mogoče, da je več ne bo, ko se vrnem zvečer domov.«

V našem kraju

se posebno ostro občuti vsaka nagla sprememba vremena: nahod, kašelj, hripavost, vratabol, trganje v udih, zobobol in glavobol so sedaj pri nas na dnevnem redu. Prav posebno mučijo tedaj revmatske bolezni. Po naših

ugodnih izkušnjah pa se je pokazal kot vedno zanesljiv ublažitelj bolečin Fellerjev blagodišeči «Elsafluja»; katerega so že naši roditelji in dedje uporabljali kot priljubljeno domače sredstvo in kosmetikum. Uporaba «Elsafluja» vedno prija, bodisi odnotraj ali odzunaj. Je močnejši in krepkejšega dejstva kot francosko

žganje. 6 dvojnati ali 2 specialni steklenici za 63.— Din., 12 dvojnati ali 4 specialne steklenice za 99.— Din., 36 dvojnati ali 12 specialnih steklenic za 250.— Din. že obenem z zabojem in poštino po povzetju ali proti plačilu vnaprej razpošilja lekarnar Eugen V. Feller v Stubici Donjoj, Elsatrg 360, Hrvatska.

Vedno praktičen.

Pastor: «Pri vašem krstu želite izpremeniti tudi ime. Ali ste se za katero že odločili?»

Mojzes Langenblum (žid): «Seveda, gospod pastor, prosim, da bi se smel imenovati Martin Luther.»

Pastor: «To bi ne bilo primerno, da bi se izrabljalo ime ustanovitelja naše vere.»

Mojzes Langenblum: «Želel sem si to ime samo zaradi tega, da bi mi ne bilo treba izpreminjati monogramov v perilu.»

Sumljivo.

Evzebij: «Milostljiva gospa, kaj že res odpotujete z Bleda? Mislim sem, da boste ostali do konca sezone tukaj.»

Evalija: «Imela sem ta namen, toda davi sem prejela od moža nenadoma 5000 Din., ne da bi prosila zanje. Veste, to se mi vidi zelo sumljivo...»

Pomagati si zna.

Služkinja je bila pri sodišču obsojena, ker je zmerjala svojo gospodinjico. Po končani razpravi vpraša sodnika: «Torej ne smem prav v nobenem primeru reči gospe, da je kamela?»

Sodnik: «Se razume.»

Služkinja: «Toda kameli pa bi smela reči: milostljiva gospa?»

Sodnik: «Tega vam seveda ne more nihče braniti.»

Služkinja: «Torej zbogom, milostljiva gospa!»

Kako ji pride do živega.

Evzebij: «Ti, Evstahij, si pa res nedosežen umetnik. Povej mi, kako napraviš to, da tvoja žena nosi vedno le en klobuk in ne zahteva novega?»

Evstahij: «To je prav lahko. Moja žena je načelna opozicijonalka, ki mi vedno nasprotuje. Kadar se pripravlja, da bi rekla nov klobuk, ji ga začnem naravnost siliti in ona ga vedno odločno odklanja od samega veselja, da mi more oporekati.»

LISTNICA UREDNIŠTVA.

Uršna sela pri Novem mestu. Dopis po novem zakonu kazniv.

Mnogi ne vedo, da je glavni vzrok mnogih trpljenj in bolezni slabo negovano in zato občutljivo telo. Ni domišljavost, temveč le izpolnjenje prirodnega zakona, če negujemo polt in

lase. Za racionalno nego telesa slišimo vedno spet hvaliti: Fellerjevo pravo kavkaška Elsa pomado za obraz in kožo, Fellerjevo močno Elsa pomado za lase, Elsa milo zdravja in lepote, ki ne zahvaljuje svoje pristaše samo prijetnim vonjem, temveč tudi koristnim sestavinam, ki oplemenjujejo kožo. Elsa milo se dobi 5 vrst: Elsa lilijino mlečno, glicerinsko, boraksovo, katransko ter milo za britje. Za poizkušnjo se moreta naročiti 2 lončka pomade za 38 Din.; 5 mil za 52 Din., že z zavojnino in poštino pri lekarnarju Eugenu V. Fellerju, Stubica Donja, Elsatrg 360, Hrvatska.

MALI OGLASI

Po zelo znižanih dnevnih cenah si lahko nabavite raznovrstno manufakturno blago za ženske in moške obleke ter k temu spadajoče potrebščine, nadalje vseh vrst galanterijo kakor tudi špeci-rijsko blago in železnino pri

R. Rutnerja nasledniku na Vrhniki.

V zalogi imam vse potrebščine za šivilje in krojače, katerim dajem poseben popust. — Potreba točna in solidna. 42

Odvetnik 87

dr. Stanko Sajovic
naznanja, da je otvoril
lastno odvetniško pisarno
v Gornjem gradu

(v hiši g. Franca Veršnika, prej Flšer).

ČREVA

vsakovrstna, po najugodnejši ceni, kakor vsako leto vedno v zalogi. Kupim tudi **surevi in stopljeni loj** in ga plačam po najvišji dnevni ceni.

JOS. BERGMAN, Ljubljana, Poljanska cesta 85.

KRONE ZILE

si zavarujete s pat. **antivarix** obvezo. Cena 150 Din. 81

Naročila:

M. BARTL, Ljubljana, Stritarjeva ulica 2.

J. STJEPUŠIN
S I S A K

priporoča 9

boljše tamburice, strune, partiture, šole in ostale potrebščine za vsa glasbila

Odtiskovan na pariški izlozbi

Ceniki franko

Kdor želi imeti **HARMONIKO**, bodisi slovensko, nemško ali gromatiško, naj jo naroči pri **F. Kuclerju**, izdelovalcu harmonik na Orenovem griču pri Vrhniki. Ta iz olovalec harmonik jamči za vsako harmoniko, izdelano pri njem, dve leti; vsa popravila izvršuje točno, solidno in v najkrajšem času, majhna popravila pa takoj. Stare harmonike zamenjava z novimi proti doplačilu. V zalogi ima vedno tudi harmonike, ki jih izdeluje trdka **F. Lubas & sin.** 86

Za odgovor naj se priloži vselej pisemska znamka.

Roman La Dame de Monsoreau

(Zvestoba do groba)

ki so ga «Jutrovi» čitatelji čitali z izredno napetim zanimanjem

je izšel.

Naroča se ga v upravi «Jutra» v Ljubljani, Prešernova ulica št. 4.

Broširan stane 45 Din
Vezan v polplatno 55 Din
Vezan v platno 65 Din

Kaj piše kritik o knjigi:

Roman je poln divne stare romantike, ki je ni več v moderni literaturi. Toda modri njen svet še vedno dehti, še vedno se pri takšem čitru orose nečne oči, in tudi debeločnejši bralci ne more knjige odložiti neprebrane. Slovenski prevod bo v današnji dobi, ko je tako malo zares dobrega čtiva, tr krat dobrodošel, tembolj, ker je za obširno, pa zelo okusno izdelano in bogato ilustrirano knjigo cena prav nizka.

Prijatelji dobre knjige, naročite si jo in izpolnite svoje domače knjižnice!

Jugoslovanski kreditni zavod

v Ljubljani, Marijin trg št. 8

sprejema hranilne vloge in
vloge na tekoči račun
ter jih obrestuje

najugodnejše.

Vezane vloge
obrestuje po dogo-
voru. Podeljuje proti
dobremu poročtvu osebne,
trgovske in obrtne, po-
sebnost kratkoročne kredite.